

Tallinna eelarvestrateegia aastateks 2021–2024

Tallinna eelarvestrateegia sisu ja koostamise õiguslikud alused

Tallinna eelarvestrateegia on linna arengudokument, milles kavandatakse linna arengustrateegia eesmärkide saavutamiseks vajalike tegevuste finantseerimine. Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada linna eelarvestamise jätkusuutlikkus keskpikas raamistikus ning toetada linna tegevusvaldkondade juhtimise tulemuslikkust.

Tallinna eelarvestrateegia sihtrühmad on eeskätt linna juhtkond, linna ametiasutused, valitsusasutused, reitinguagentuurid ja audiitorid, krediidiasutused ja avalikkus.

Eelarvestrateegias kui linna lähiaastate finantsplaanis käsitletakse linna eelseisva 4 aasta rahalisi võimalusi, lähtudes selle koostamise ajal teada olevatest asjaoludest ja mõjuritest. Kuna linna eelarvele avaldavad suurt mõju välistegurid, millest tähtsamad on üldise majanduskeskkonna muutused ning riigi eelarvepoliitilised valikud, uuendatakse eelarvestrateegiat, täpsustades nelja eelseisva aasta kavasad ning täiendades eelarvestrateegiat 1-2 aastase prognoosi võrra. Nii kohandatakse linna keskpika ajavahemiku plaane vastavalt majandus- ja õiguskeskkonna ning linna arengueesmärkide muutustele.

Eelarvestrateegia võetakse aluseks linna eelarve eelnõude koostamisel, sihtotstarbeliste toetuste taotlemisel ja ka linna valitseva mõju all olevate äriühingute, sihtasutuste ja mittetulundusühingute finantstegevuse suunamisel. Eelarvestrateegia alusel määratakse linna ametiasutuste haldusalade tulude sihttasemed ja kulutuste piirmäärad iga-aastaste eelarveprojektide koostamisel.

Eelarvestrateegia annab linna juhtkonnale ja ametiasutustele vajalikud lähteandmed linna tegevusvaldkondade arengu kujundamiseks eelseisvatel aastatel ja kulutuste kavandamiseks selliselt, et areng ja majandamistegevus oleksid jätkusuutlikud ning vastavuses linna võimalustega. Eelarvestrateegia annab linlastele ülevaate linna arengusuundadest ja tagab kindlustunde ka linna koostööpartneritele. Reitinguagentuurid ja krediidiasutused saavad linna eelarvestrateegiast lähteandmeid linna finantsvõimekuse hindamiseks. Valitsusasutused kasutavad linna eelarvestrateegias esitatud teavet linna finantsmajandusliku tegevuse seireks. Rahandusministeerium jälgib eelarvestrateegia alusel kavandatavaid muutusi linna ja tema arvestusüksuse netovõlakoormuses ja põhitegevuse tulemis. Avalikkus saab eelarvestrateegiast teavet linna arengusuundade ja -võimaluste kohta, sh kavandatavate tulude, kulude, investeeringute ja võlakohustuste muutuse kohta.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi *KOFS*) § 20 lõike 1 järgi koostatakse eelarvestrateegia arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks. Eelarvestrateegias tuleb esitada kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, tähtsamad investeeringutega seotud tegevused, investeeringute kogumaksumuse prognoos ja võimalikud finantseerimisallikad, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus, informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksu määrade muudatustest. Lisaks kohaliku omavalitsuse üksuse enda andmestikule peab seaduse kohaselt eelarvestrateegias andma ülevaate ka kohaliku omavalitsuse üksuse ja temast sõltuvate üksuste¹ majandusolukorrast, sh avaldama arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Samuti tuleb avaldada kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle arvestusüksuse² põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormus eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav põhitegevuse tulemi ja

¹ Raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksuselt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

² Kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus.

netovõlakoomus iga aasta lõpu seisuga. Strateegias võib lisaks avaldada ka muud kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise korraldamiseks olulist teavet.

1 Linna majandusliku olukorra analüüs

Makromajanduse ülevaade

Üldine majanduskeskkond

Eesti sisemajanduse koguprodukt suurenes 2019. aastal 2018. aastaga võrreldes 5,0%, kuid langes 2020. aasta teises kvartalis aastatagusega võrreldes 6,9% COVID-19 viiruse levikust tingitud liikumis- ja reisi piirangute tõttu.

Rahandusministeeriumi ja Eesti Panga hinnangutel tabab järsk majanduslangus 2020. aastal kõiki maailma arenenud riike. Seejuures kahaneb EL-i majandus praeguste prognooside kohaselt umbes 8% ega jõua veel isegi 2021. aasta lõpuks 2019. aasta tasemele. Majanduse käekäik riigiti sõltub eelkõige sellest, millised olid piirangud majandustegevusele COVID-19 viiruse kiire leviku perioodil kevadsuvel ning kuidas rakendatakse piiranguid edaspidi, kuni nakkusohu kontrolli alla saamiseni. Lisaks on oluline, kui suure osakaaluga on turismi ja vaba aja veetmisega seotud tegevusalad riigi majanduses, kus sissetulekud jäävad veel pikaks ajaks madalaks, ning kui tõhusaks osutuvad valitsuste rakendatavad abimeetmed. Eesti majanduse sõltuvus välituristide kulutustest on viimastel aastatel küll vähenenud, kuid need moodustasid 2019. aastal siiski 5,5% SKP-st ehk 1,6 mld eurot.

Majanduse edasise käekäigu dikteerib selles kriisis eelkõige COVID-19 viiruse kontrolli alla saamine. Rahandusministeeriumi prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kahaneb Eesti SKP 2020. aastal 5,5% ja kasvab 2021. aastal 4,5%, jäädes 2021. aasta lõpul umbes 1% alla 2019. aasta lõpu tasemele. Nimetatud stsenaarium eeldab, et rakendatavad meetmed ja poliitika hoiavad ära nõudluse olulise languse viiruse mõjust otseselt mõjutamata majandussektorites, mistõttu ei muutu majanduslangus laiapähtlaseks.

Linna eelolevate aastate finantspositsiooni osas on kriitilise tähtsusega tulumaksu laekumine, mis on otseselt seotud majanduses, eelkõige töajuturul, toimivate protsessidega. Rahandusministeeriumi hinnangul jääb töötajate palgatulude langus 2020. aastal 4% piirsesse, seda tänu riiklikule töötasu hüvitisele. Rahandusministeerium toob välja, et tööturg sattus selles kriisis tugeva löögi alla, kuid kiiresti välja töötatud töötasu hüvitise tugimeede hoidis ära eelmise kriisiga sarnase massiliste koondamiste laine. Kriisi tõttu kadus ligikaudu 20 tuhat töökohta, kuid osa sellest on praeguseks taastunud. Eriolukorra algusest alates on registreeritud töötute arv suurenenud ligikaudu 13 tuhande inimese võrra ning jõudnud 7,6%-ni. Kriisi mõjul aeglustus palgakasv pea kõigis tegevusalades ning ulatus käesoleva aasta II kvartalis vaid 1%-ni. 2021. aastal väheneb aga tööhõive veelgi, keskmise palga kasv peatub ning töötus tõuseb aasta keskmisena 8%-ni. Sissetulekud palgast ja sotsiaalsiiretest jäävad 2020. aastal vaid veidi alla 2019. aastale, kuna kevadel oli keskmise pensioni kasv 11%. Sissetulekute kasv jääb 2021. aastal marginaalseks, kuna ette pole näha ei palgatulu ega pensionide olulist suurenemist.

Rahandusministeeriumi analüüsist selgub, et käesolevas kriisis on rohkem pihta saanud madalapalgalised töökohad. Palgalangus oli suurim hulgi- ja jaekaubanduses, kuid see oli märkimisväärne ka oluliste tegevuspiirangute tõttu kannatavates majutuses ja toitlustuses ning kunsti-, meelelahutuse ja vaba aja ettevõtetes. Samuti pöördus töötasu langusesse ehituses ning tööstuses. Palgakasv jätkus II kvartalis mõõdukalt kiire tempoes nii info ja side tegevusalal kui ka finantssektoris, kus tegevus ei ole kriisi tõttu olulise negatiivse surve alla sattunud. Töötasud suurenesid ka avalikus halduses ning riigisektori suure osalusega hariduses ja tervishoius – neid tegevusalasid eelarvekärped esialgu ei ähvarda, kuid palgakasv on seal oluliselt aeglustunud.

Rahandusministeerium prognoosib, et ettevõtteid vaevanud tööjõu nappuse probleem ning sellest tingitud palgatõusu surve jääb nüüd kõrgema tööpuuduse tingimustes mõneks ajaks tagaplaanile.

Kui viimasel paaril aastal oli tööpuudus allpool normaaltaset, mis on Eestis ca 6% juures, siis tööpuudus tõusis kriisi tõttu hüppeliselt ning püsib prognoosi kohaselt üle 6% aastani 2023. Samas on jätkuvalt selge, et struktuurse töjõupuuduse probleem ehk vajadus kõrgelt haritud oskustöötajate järele siiski ei kao, kuna selles kriisis on suurema tõenäosusega töö kaotanuteks pigem madalalagalised ja madalama haridustasemega inimesed.

Rahandusministeerium prognoosib keskmise palga mõõdukalt langust ka 2020. aasta teises pooles ning 2021. aasta esimeses pooles, oodates ka kogu 2021. aasta keskmisena nullilähedast palgakasvu. Palgad pöörduvad ootuste kohaselt mõõdukale kasvule alles alates 2022. aastast. 2021. aastal võib aga oodata hoopis palga ostujõu langust tulenevalt hinnatõusu kiiremast taastumisest ca 1% võrra.

Tabel 1. Eesti majandusnäitajad aastatel 2018–2024 (allikas: Rahandusministeeriumi majandusprognoos 07.09.2020)

Olulisemad majandusnäitajad	tegelik	tegelik	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SKP jooksevhindades (mln €)	25 938	28 112	26 525	28 215	29 909	31 659	33 106
SKP püsivhindades (mln €)	23 609	24 789	23 416	24 481	25 328	26 094	26 706
SKP reaalkasv	4,4%	5,0%	-5,5%	4,5%	3,5%	3,0%	2,3%
SKP nominaalkasv	8,7%	8,4%	-5,6%	6,4%	6,0%	5,8%	4,6%
Tarbijahinnaindeks	3,4%	2,3%	-0,2%	1,4%	2,2%	2,1%	1,9%
Hõive (tuh inimest)	664,7	671,3	651,9	650,2	655,2	660,4	665,1
Hõive kasv	0,9%	1,0%	-2,9%	-0,3%	0,8%	0,8%	0,7%
Tööpuudus	5,4%	4,4%	7,5%	8,0%	7,3%	6,6%	5,9%
Töövõiljakuse kasv	3,4%	4,0%	-2,7%	4,8%	2,7%	2,2%	1,6%
Keskmine kuupalk (€)	1 310	1 407	1 422	1 428	1 493	1 565	1 626
Palgakasv	7,3%	7,4%	1,1%	0,4%	4,5%	4,8%	3,9%
Sotsiaalmaks (mln EUR)	3 060,4	3 348	3 335	3 365	3 460	3 640	3 830

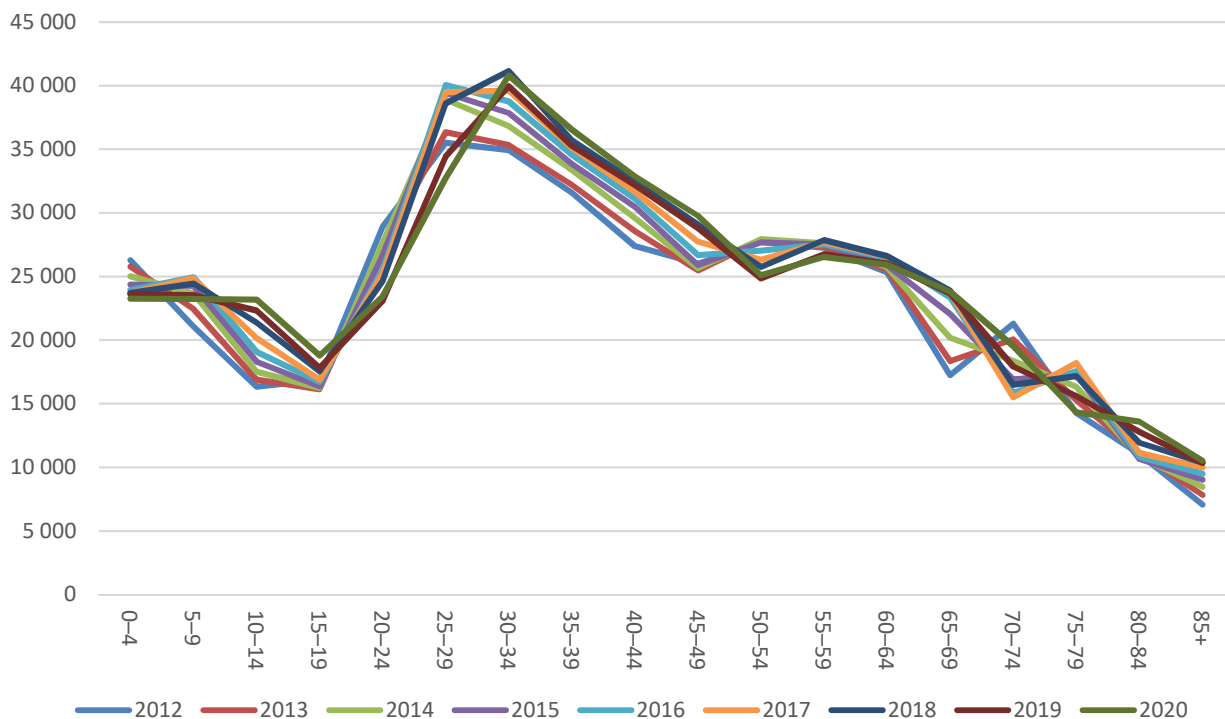
Rahvastik

Rahvastikuprognoosi kohaselt väheneb Eesti tööeline elanikkond. Seega väheneb ka nende inimeste arv, kes Eesti-sisese töörande teel asuvad elama pealinnaregiooni, sh Tallinna. Samas süveneb trend, et varasematel aastatel Eestist välismaale lahkunutest naasevad paljud just Tallinna ja Harjumaale. Ka enamik välismaalt Eestisse tööle ja elama asunud inimestest on elukohaks valinud Tallinna või lähipiirkonna. Negatiivset mõju Tallinna elanike arvule avaldab aga elanike, eeskätt noorte väljaränne välismaale.

Seisuga 1. oktoober 2020 oli Eestis rahvastikuregistri andmetel 1 329 000 elanikku, sh Tallinnas 447 032 elanikku. Tallinna elanike osatähtsus Eesti elanike arvust oli 33,6%. Tallinna rahvaarv on 2020. aasta alguse seisuga kasvanud 3 100 inimese võrra. Kõige enam on viimastel aastatel Tallinna elama asunud inimesi Tartust, Narvast, Pärnust, Kohtla-Järvelt, Sillamäelt ja Rakverest. Palju on ka välismaalt saabujaid, sh kodulinna naasnud endisi tallinlasi. Negatiivne elanike rändesaldo on Tallinnal lähivaldadega, eelkõige Rae, Viimsi, Harku, Saue ja Kiili vallaga.

Enamik Tallinna elama asunud inimestest on tööelised. Tallinna elanikkond kasvab paljuski tänu sellele, et linn on suutnud tagada heal tasemel avalikud teenused, linn soodustab ja toetab uute töökohtade loomist ja elamuehitust. Paranenud elukeskkond ja heal tasemel linna teenused suurendavad Tallinna linna atraktiivsust eeskätt nende kohalike omavalitsuste elanike hulgas, kus on märkimisväärselt halvenenud avalike teenuste kättesaadavus, suletakse koole ja kaovad töökohad ning kus ühistranspordi kasutamise võimalused on ebapiisavad. Selle tulemusena on linna elanikkond kasvanud eelkõige tööeas (vanuses 20–63 aastat) elanike arvelt, mis on olnud aluseks ka linna maksumaksjate arvu kasvule. Eeldatavalt kasvab Tallinna rahvaarv ka järgnevatel aastatel mõõdukas tempos, ca 2 tuhande elaniku võrra aastas.

Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2020. aastal üheksa kuu seisuga keskmiselt 234 tuhat tulu saanud (tulu deklareerinud) isikut kuus ning maksumaksjaid oli keskmiselt 217,7 tuhat inimest kuus. Keskmise deklareeritud tulu ühe tulu saaja kohta oli 2020. aasta üheksa kuu seisuga 1 402 eurot kuus, kasvades aastaga 3,5%. Keskmise deklareeritud tulu ühe maksumaksja kohta oli 2020. aasta üheksa kuu seisuga 1 525 eurot kuus, kasvades aastaga 3,2%.

Joonis 1. Tallinna elanike vanuseline struktuur aastatel 2012–2020 (allikas: Tallinn arvudes 2020)

Töealine elanikkond (vanuses 20 kuni 64 aastat) moodustab praegu linlaste koguarvust ca 61,7%, eakamaid vanuses 65 ja enam aastat on 18,4%. Aastaga on kasvanud Tallinna elanikkonnas tööealiste osatähtsus, vähenenud on kuni 9-aastaste laste osatähtsus.

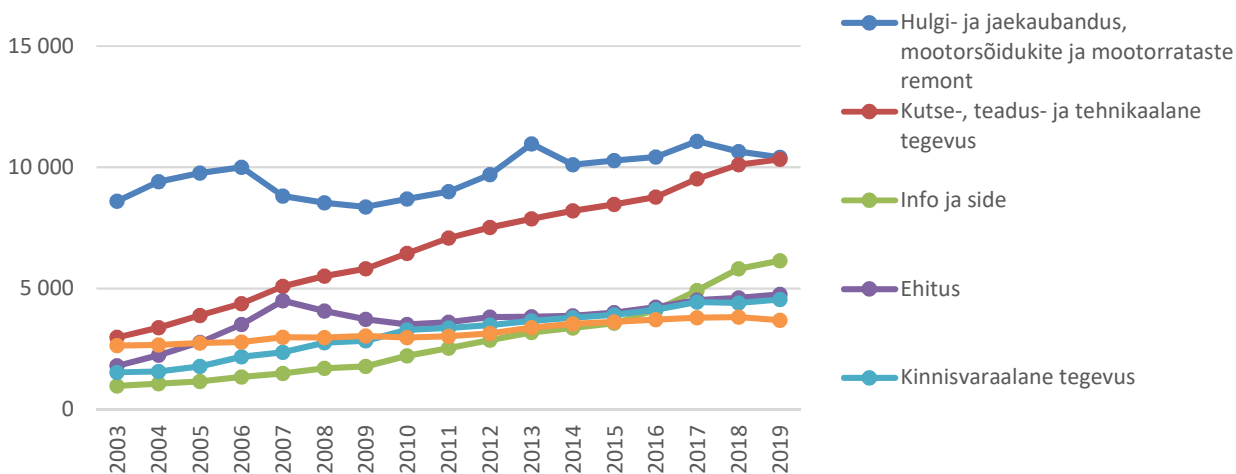
Elanike arvu kasv tähendab linnale ühelt poolt tulude kasvu, kuid samal ajal tuleb arvestada ka vajadusega pakkuda suurenenud elanikkonnale suuremas mahus avalikke teenuseid. Uute elumupiirkondade arendamise ja elamumaa tihendamisega kaasneb ka vajadus ajakohastada laste päevahoiu- ja koolivõrku, rajada ja rekonstrueerida spordirajatisi ja vaba aja veetmise kohti ning arendada teedevõrku ja ühistranspordiühendust. Rahvastikuprognoozi kohaselt kasvab edaspidi eakate osakaal, mis toob kaasa suurema nõudluse ka hoolekande- ja meditsiiniteenuste ning muude sellele vanuserühmale vajalike teenuste järele. See avaldab mõistetavalt otsest mõju ka linna eelolevate perioodide kulutustele.

Ettevõtluskeskkond

Tallinn koos teiste Harjumaa kohaliku omavalitsuse üksustega moodustab Eesti võimsaima majanduspiirkonna, mis on märkimisväärsel kohal kogu Läänemere majandusruumis ning on olnud väliskapitali jaoks Eestis peamine tõmbekeskus. Ligi 64% Eesti sisemajanduse kogutoodangust loodi 2019. aastal Harju maakonnas, Tallinna osa Eesti SKP-st oli ligi 53%. Ühe tallinlase kohta moodustab sisemajanduse kogutoodang üle 29 tuhande euro aastas, mis on ligi 48% kõrgem Eesti keskmisest tasemest. Seega on Tallinn kogu Eesti arengu mootor, mille edukusest sõltub suurel määral ka Eesti muude piirkondade areng.

Statistikaameti andmetel oli Tallinnas 2019. aastal registreeritud 57 752 ettevõtet, mis moodustab 43% kogu Eestis registreeritud ettevõtetest. Tallinna ettevõtetest on valdav osa väikesed, alla 10 töötajaga ettevõtted, mis moodustavad üle 93% registreeritud ettevõtete arvust. 10–49 töötajaga ettevõtete arv oli 3 051, 50–249 töötajaga ettevõtteid oli 550. Üle 250 töötajaga ettevõtteid oli Tallinnas vaid 105. Välismaa omanikele kuulus 2019. aastal 9 693 ettevõtet.

Tallinna linnas paiknevad ettevõtted on olulised tööandjad lisaks pealinnaga piirnevate valdade elanikele üha enam ka paljude teiste Eesti omavalitsuste elanikele. Kümned tuhanded linna ja lähivaldade elanikud siirduvad iga päev tööle naabervalda või –linna ning aasta-aastalt on taolise pendelrände maht kasvanud. Selle tulemusena on Tallinn üha enam põimunud lähivaldadega ning majandustegevuse ja tööhõive mõttes kasutatakse terminit *pealinnaregioon*. Pealinnaregiooni areng eeldab jätkuvat linna tihedat koostööd lähivaldadega eeskätt teede ja tehnovõrkude rajamisel ning hariduse ja ühistranspordi korraldamisel.

Joonis 2. Tallinna ettevõtted tegevusala järgi (allikas: Tallinn arvudes 2020)

Omavalitsuste rahastamise süsteem

Kohalike omavalitsuste eelarvelised võimalused sõltuvad suurel määral riigi eelarve- ja regionaalpoliitikast. Eesti kohalike omavalitsusi iseloomustab piiratud finantsautonoomia, kuna nende tulubaas sõltub suurel määral riigis keskvalitsuse tasandil tehtavatest fiskaalpoliitilistest otsustustest.

Kohalik omavalitsus saab ise oma tulusid mõjutada vaid kohalike maksude kehtestamisega, maamaksu määra muutmisega ja tasuliste teenuste tasumäärade kehtestamisega. 2020. aastal moodustavad kohalikud maksud vaid 0,67% kohalike omavalitsuste eelarvete põhitegevuse tuludest, maamaksu osa tuludest on 2,5% ning tulud kaupade ja teenuste müügist 9,2%. Tallinna osa Eesti kohalike omavalitsuste kohalike maksude kogusummast moodustab seejuures 84,6%. Tulenevalt COVID-19 eriolukorrast on edasi lükatud ka seni Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis olnud kohalike maksude küsimuse lahendamine, mistõttu puuduvad kohalikel omavalitsustel sisuliselt ka omapoolsed võimalused tulubaasi suurendada.

Põhilise osa omavalitsuste eelarve sissetulekutest moodustavad eraldised füüsilise isiku tulumaksust ja toetused riigieelarvest. Riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada omavalitsustele piisavad vahendid seaduste alusel kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt otsustamiseks. Kui riigieelarve tasandusfond on mõeldud omavalitsuste eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks, siis toetusfond koosneb määratud sihtotstarbega valdkondlikest toetustest hariduskuludeks (õpetajatele töötasu, koolitoit jms), toimetulekutoetuse maksmiseks, kohalike teede hoolduseks jms. Riigi eelarvestrateegia kohaselt suurenevad edasiantavad maksutulud 2024. aastaks võrreldes 2020. aastaga 29,9%.

Valitsuse koalitsioonilepingus nähti ette taastada omavalitsustele suures osas majanduskriisiaegsete kärpete eelne tulumaksust ja tasandusfondist saadavate vahendite tase, suurendada kohaliku omavalitsuse finantsautonoomiat ning anda omavalitsustele üle osa riiklike ülesandeid koos vastava rahastusega. Kohalike omavalitsuste tulubaasi suurendamine oli praeguse valitsuskoalitsiooni üks põhimõttelisi lubadusi. Eraldatava tulumaksu määr küll tõusis 1. jaanuarist 2020 11,96%-ni, kuid tulumaksu määr edasist tõusu uus riigi eelarvestrateegia ette ei näe. Vabariigi

Valitsus otsustas 21. septembri 2017 kabineti nõupidamisel tõsta toetusfondis kohalike ülesannete täitmiseks antavad sihtotstarbelised toetused hiljemalt aastaks 2021 kohaliku omavalitsuse üksuste tulubaasi, jaotades need vahendid tulumaksu ja tasandusfondi kaudu. 2019. aastal suunati omavalitsuste tulubaasi jäätmehoolduse arendamise ning sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamise toetuste vahendid, kuid muude toetuste üleandmise täpsemat ajakava ei ole riik siiani kinnitanud. Riigi eelarvestrateegias 2021–2024 on välja toodud 2020. aastaks saavutatud riiklike toetuste jätkuv finantseerimine, kuid toetusfondi eraldiste olulist kasvu ei ole eelarvestrateegia perioodil kavandatud.

Ka järgmise Euroopa Liidu rahastusperioodi struktuurivahendite arutelud Euroopa Komisjoniga on veel pooleli, mistõttu on teadmata kas ja mis otstarbeks saavad omavalitsused neid vahendeid eelolevatel aastatel kaasata.

Kohalike omavalitsuste finantsolukord viimastel aastatel küll mõnevõrra paranes, seda eelkõige tulumaksu tulu suurenemisest tingituna tulenevalt keskmise palga ning osaliselt ka tööhõive kasvust, kuid COVID-19 viiruse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks kehtestatud eriolukorrast põhjustatud majanduslangus tõi kaasa tagasilöögi ka omavalitsuste tulubaasis. 2020. aastal eraldab riik kohalikele omavalitsustele riigieelarve toetusfondist kokku 513 miljonit eurot ehk 16,8% rohkem kui 2019. aastal. Riik eraldas 2020. aastal riigi lisaeelarvega omavalitsustele ka täiendava toetusena 130 mln eurot tulubaasi stabiliseerimiseks, teehoiu kuludeks ja investeringuteks, kuid tegemist on siiski vaid ühekordse toetusmeetmega.

2 Tallinna ja tema arvestusüksuse finantsmajanduslik seis ning eelarvepoliitilised eesmärgid

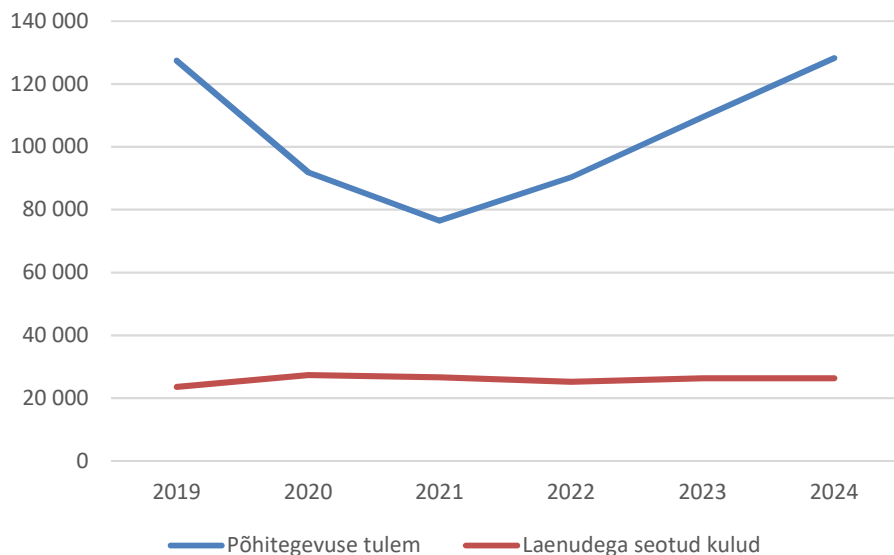
Linna krediitvõimekust hindavad igal aastal reitinguagentuurid. 2019. aastal tõstis reitinguagentuur Fitch linna krediitdireitingu tasemele AA- (stabiilse väljavaatega), samal tasemel kinnitati linna krediitdireiting ka 2020. aasta sügisel. Oma analüüsis toob reitinguagentuur välja jätkuvalt paranenud põhitegevuse tulemi, kõrge likviidsuse, mõõduka otsese võlakooormuse, mitmekesise majanduse ning stabiilse regulatiivse keskkonna. Kõik need tegurid koos linna kvaliteetse finantshaldusega hoiavad linna riskid mõõdukal tasemel ning võimaldavad linnal ka puhkenud kriisis hästi toime tulla.

Tallinna linna konservatiivne eelarvepoliitika on linnal eelnevatel kasvuaastatel võimaldanud koguda reserve, et olla valmis ka keerulisemateks aegadeks, kui linna tulubaasi kasv aeglustub. Kogutud reservidest planeerib linn 2021. aastal kasutusele võtta kuni 21,8 miljonit eurot, mis omakorda on kavas taastada järgneva nelja aasta jooksul.

Tallinna linna 2019. aasta konsolideeritud majandusaasta aruannet auditeeris KPMG Baltics OÜ, kes esitas linna juhtkonnale 2019. aasta raamatupidamise aastaaruande auditeerimise tulemusena märkusteta vandeaudiitori aruande. Märkusteta vandeaudiitori aruanne on kinnitus sellele, et linna finantsaruandlus on usaldusväärne ning kajastab õigesti ja õiglaselt linna finantsmajanduslikku seisundit.

KOFSi § 33 lõike 2 alusel ei tohi kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi väärtus aruandeaasta lõpu seisuga olla väiksem kui null. Tallinna linna põhitegevuse tulem on seni olnud kõigil aastatel positiivne. Tallinna linna põhitegevuse tulud olid 2019. aastal 731,7 miljonit eurot, põhitegevuse kulud 604,3 miljonit eurot ning põhitegevuse tulem 127,4 miljonit eurot³, mis kattis linna laenudega seotud kulud, s.o intressikulud koos laenude põhiosa tagasimaksetega (kokku 23,6 miljonit eurot) ning võimaldas lisaks finantseerida ka linna investeerimistevõrust.

³ Andmed Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemist.

Joonis 3. Tallinna linna põhitegevuse tulem ja laenudega seotud kulud 2019–2024 tuhandetes eurodes

Linna arvestusüksuse põhitegevuse tulud olid 2019. aastal 967,1 miljonit eurot, põhitegevuse kulud 809,3 miljonit eurot ning põhitegevuse tulem 157,9 miljonit eurot. Linna arvestusüksuses töötas 2019. aastal kokku 19 232 töötajat, nendest linna asutustes 12 762 ja linna valitseva mõju all olevates üksustes 6 470.

2019. aastal kuulus linna arvestusüksusesse 271 linna asutust ning 16 linna valitseva mõju all olevat aktsiaseltsi, sihtasutust ja mittetulundusühingut. Linna konsolideerimisgruppi kuuluvatest üksustest ei kuulu arvestusüksusesse 6 üksust: Aktsiaselts Tallinna Soojus, Aktsiaselts Tallinna Jäätmete Taaskasutuskeskus, Sihtasutus Tallinna Hambapolikliinik, Sihtasutus Tallinna Tehnika- ja Teaduskeskus, Sihtasutus Tallinna Kultuurikatel ja Sihtasutus Lutreola.

2019. aasta lõpetasid linna arvestusüksusesse kuuluvad linna konsolideerimisgrupi üksused tabelis 2 esitatud tulemustega.

Tabel 2. Linna arvestusüksusesse kuuluvate üksuste majandusnäitajad 2019. aastal tuhandetes eurodes

Arvestusüksusesse kuuluv üksus	Põhitegevuse			Võla- kohustused	Likviidsed varad
	tulud	kulud	tulem		
Tallinna linn	731 712	-604 325	127 386	216 410	92 811
Aktsiaselts Ida-Tallinna Keskhaigla	118 755	-108 474	10 281	14 304	1 182
Aktsiaselts Lääne-Tallinna Keskhaigla	72 299	-64 586	7 713	2 926	14 644
Sihtasutus Tallinna Lastehaigla	33 737	-30 805	2 932	157	8 740
Tallinna Munitsipaalperearstikeskuse Osühing	2 860	-2 809	50	0	530
Termaki Autopargi Aktsiaselts	1 855	-1 625	230	0	334
Tallinna Linnatranspordi Aktsiaselts	78 139	-70 582	7 557	26 525	10 735
Aktsiaselts Tallinna Tööstuspargid	1 592	-1 059	532	0	1 172
Tallinna Linnahalli Aktsiaselts	521	-586	-65	0	90
Sihtasutus Tallinna Lauluväljak	1 079	-1 089	-10	0	373
Sihtasutus Tallinna Ettevõtlusinkubaatorid	1 282	-1 104	178	0	588
Sihtasutus Tallinna Televisioon	5 604	-4 624	981	57	481
Sihtasutus Õpilasmalev	698	-734	-35	23	64
Tallinna Vee-ettevõtjate Järelevalve Sihtasutus	152	-151	1	0	33
Sihtasutus Tallinna Arengu- ja Koolituskeskus	387	-362	25	0	96
Sihtasutus Vene Lütseum	55	-58	-3	0	33
Mittetulundusühing Keskkonnateenused	896	-898	-2	21	25

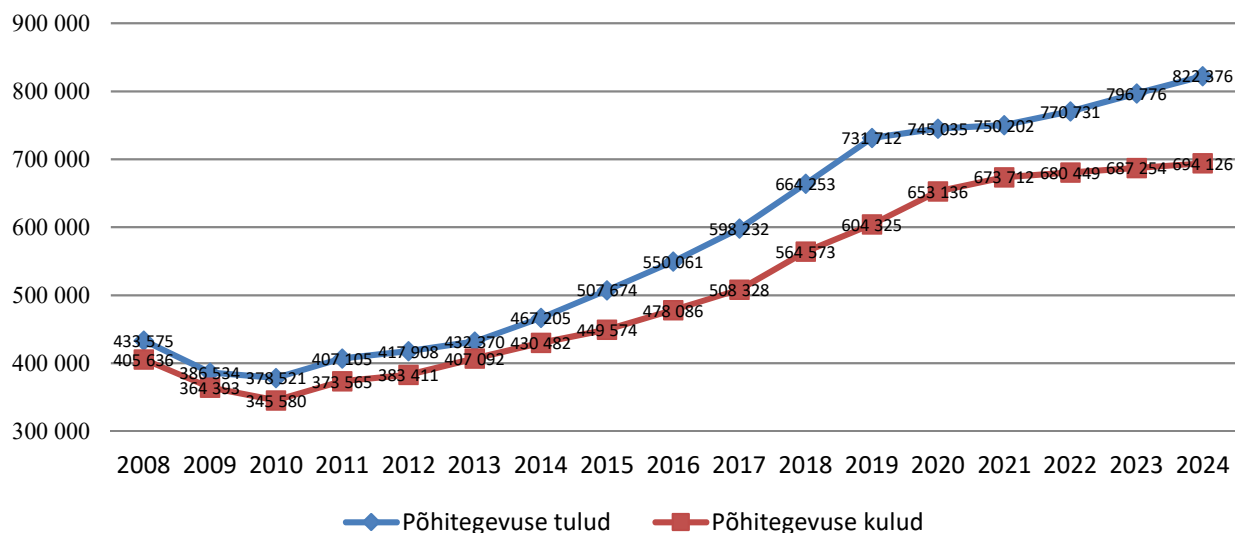
Tabel on koostatud Rahandusministeeriumi saldoandmike infosüsteemi andmete alusel. Näitajad kajastavad mitterahalisi tehinguid.

Linna eelarvepoliitilised eesmärgid

Juba aastaid on Tallinna eelarvepoliitilisteks eesmärkideks olnud:

1) hoida põhitegevuse tulemit, s.o põhitegevuse tulude ja kulude vahe enne amortisatsiooni positiivne mahus, mis võimaldab katta vähemalt laenude põhiosa tagasimaksed ja intressikulu.

KOFSi meetodika järgi arvestatav linna põhitegevuse tulemit on kogu strateegiaga hõlmatud perioodil püsivalt positiivne, kasvades 2020. aastaks kavandatud 91,9 miljonilt eurolt 2024. aasta lõpuks 101,8 miljoni euroni. Strateegiaperioodiks planeeritud põhitegevuse tulemit katab ära nii laenudega seotud kulud kui ka võimaldab tulemit kasutada investeerimistegevuse finantseerimiseks. Piisava tegevustulemi olemasolu kriitilisust on alati rõhutanud ka linnale krediidireitingut väljastavad reitinguagentuurid.

Joonis 4. Tallinna linna põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud aastatel 2008–2024 tuhandetes eurodes

Olenemata positiivsest põhitegevuse tulemit jääb eelarve kogutulemit peale investeerimistegevust negatiivseks. Eelarve tulemit mõjutab eelkõige strateegia perioodiks kavandatav põhivara soetuste maht ehk linna investeringute vajadus. Negatiivne tulemit iseloomustab asjaolu, et linnal ei ole siiski piisavat tulubaasi vajalike investeringute rahastamiseks, mistõttu nähakse ette ka eelolevatel aastatel jätkuvalt investeerimistegevuseks vajalike kulutuste finantseerimiseks ka laenuvahendite kaasamist.

2) hoida linna põhitegevuskulude kasv strateegiaperioodil alla linna põhitegevustulude kasvu Tegemist on linna ühe olulisema eelarvepoliitilise eesmärgiga, mis tagab linna finantsmajandusliku jätkusuutlikkuse. Linna kuludest kiiremini kasvavad tulud võimaldavad linnal sellest tekkivat põhitegevuse tulemit kasutada linna arenguks vajalike investeringute finantseerimiseks. Strateegiaperioodil kasvavad linna tegevuskulud kokku 10,3% ning tegevustulud 10,4%.

3) hoida linna võlakoormus mõõdukal tasemel.

Linna (linn ilma arvestusüksusesse kuuluvate üksusteta) netovõlakoormus oli 2019. aasta lõpu seisuga 123,6 miljonit eurot. 2024. aastaks kasvab linna netovõlakoormus tulenevalt prognoositavast finantseerimisvajadusest 300 miljoni euroni. Netovõlakoormuse määr oli 2019. aasta lõpu seisuga 16,9% ning see tõuseb strateegiaga hõlmatud perioodi lõpuks eeldatavalt kuni 40%ni.

KOFS seab võlakohustuste võtmise piirangud nii omavalitsusüksusele kui ka temast sõltuvatele üksustele. Netovõlakoormuse arvestuse aluseks on bilansiliste kohustuste^[1] ja likviidsete varade^[2] vahe. Netovõlakoormus võib iga aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60% vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda

[1] [Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse](#) § 34 lg 2

[2] [Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse](#) § 36 lg-d 1–2

kuni 60%-ni (aastani 2024 kuni 80%-ni) vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Võimaldamaks kohalikel omavalitsustel pandeemiast tingitud majanduskriisi tingimustes elavdada täiendavalt ka omalt poolt majandust, otsustas riik tõsta eelnimetatud netovõlakoormuse piirmäära ajutiselt 80%-ni. Kõrgemat piirmäära soovitakse rakendada kuni aastani 2024, alates aastast 2025 on kavas piirmäära 5 protsendipunkti võrra aastas vähendada kuni jõutakse taas tagasi 60%-ni.

Tabel 3. Linna põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2019–2024 (KOFSi-järgne, tuhandetes eurodes)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	täitmine	eelarve	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos
Põhitegevuse tulud (+)	729 688	745 035	750 202	770 731	796 776	822 376
Maksutulud	511 654	516 095	520 249	544 656	572 251	597 107
Tulud kaupade ja teenuste müügist	87 934	80 420	90 214	92 186	92 210	93 052
Saadavad toetused tegevuskuludeks	128 190	146 947	138 337	132 461	130 888	130 790
Muud tegevustulud	1 909	1 573	1 403	1 427	1 427	1 427
Põhitegevuse kulud (-)	608 697	653 136	673 712	680 449	687 254	694 126
Antavad toetused tegevuskuludeks	115 640	112 475	115 234	115 000	115 000	115 000
Muud tegevuskulud	493 057	533 257	552 914	558 262	565 066	571 939
Reservid		7 405	5 565	7 187	7 187	7 187
PÕHITEGEVUSE TULEM	120 991	91 899	76 490	90 281	109 523	128 249
Investeeringustegevus	-69 879	-136 886	-147 833	-102 267	-120 427	-139 154
Põhivara müük (+)	5 301	1 658	925	760	575	500
Põhivara soetus (-)	107 957	143 106	157 156	83 015	84 635	103 287
Saadav sihtfinantseerimine (+)	26 910	33 462	6 267	17 658		
Antav sihtfinantseerimine (-)	1 283	2 147	4 005	41 304	40 000	40 000
Laenude andmine (-)	700	32 000				
Laenude tagasimaksud (+)	1 656	1 044	4 326	3 095	3 095	3 095
Finantstulud (+)	9 906	11 346	8 058	7 806	7 806	7 806
Finantskulud (-)	4 411	7 142	6 248	7 268	7 268	7 268
EELARVE TULEM	51 112	-44 987	-71 343	-11 986	-10 905	-10 905
Finantseerimistegevus	-19 137	50 168	49 620	16 986	15 905	15 905
Kohustuste võtmine (+)	100	70 406	70 000	35 000	35 000	35 000
Kohustuste tasumine (-)	19 237	20 238	20 380	18 014	19 095	19 095
Likviidsete varade muutus	31 923	4 904	-21 723	5 000	5 000	5 000
Likviidsete varade jääk	92 811	97 715	75 991	80 991	85 991	90 991
Nõuete ja kohustuste saldode muutus	-53	-277				
Võlakohustused aasta lõpuks	216 410	266 577	316 197	333 183	349 088	364 992
sh laenukohustused	210 544	260 711	310 331	327 317	343 222	359 126
Netovõlakoormus	123 599	168 863	240 206	252 191	263 096	274 001
Netovõlakoormus %	16,9	22,7	32,0	32,7	33,0	33,3

Linna võlakohustustest suurima osa moodustavad pikaajalised laenud ja emiteeritud võlakirjad investeringute finantseerimiseks.

Tallinna linna võetud laenud ja emiteeritud võlakirjad on tähtajaga 10 kuni 20 aastat. Ujuva intressiga võlakohustuste intressibaas on 3 ja 6 kuu Euribor, millele lisanduvad lepingus sätestatud riskimarginaalid. Fikseeritud intressimääraga on linnal emiteeritud üks võlakiri tähtajaga 20 aastat. Soodsa pikaajalise võõrkapitali tagamiseks sõlmis linn 2017. aastal Euroopa Investeeringuspangaga laenulepingu kogumahus 100 miljonit eurot. Esimene osa summas 30 miljonit eurot võeti välja 2017. aasta lõpus, ülejäänud 70 miljonit eurot võttis linn välja alles pandeemia puhkemisel 2020. aasta kevadel.

Tallinna linn lähtub eelarvestrateegiaga hõlmataval perioodil laenukapitali kaasamisel järgmistest põhimõtetest:

- võõrkapitali kaasatakse üksnes investeerimisprojektide finantseerimise tagamiseks;
- uusi võlakohustusi kaasa toovaid kontsessioonikokkuleppeid ja kapitalirendilepinguid ei sõlmita;
- võimaluse korral kaasatakse soodsat pikaajalist kapitali selleks ettenähtud institutsioonidelt (Euroopa Investeeringuspank, Põhjamaade Investeeringuspank jt);

- laenuportfelli kaalutud keskmine eluiga hoitakse vahemikus 9–15 aastat, et tagada piisav laenu teenindamise võime;
- vajadusel refinantseeritakse olemasolevaid võlakohustusi, et tagada laenumaksete stabiilsus ja võlakohustuste teenindamise kulude kokkuhoid;
- intressiriski maandamiseks fikseeritakse vajadusel intressid kuni 50% ulatuses linna laenuportfelliga.

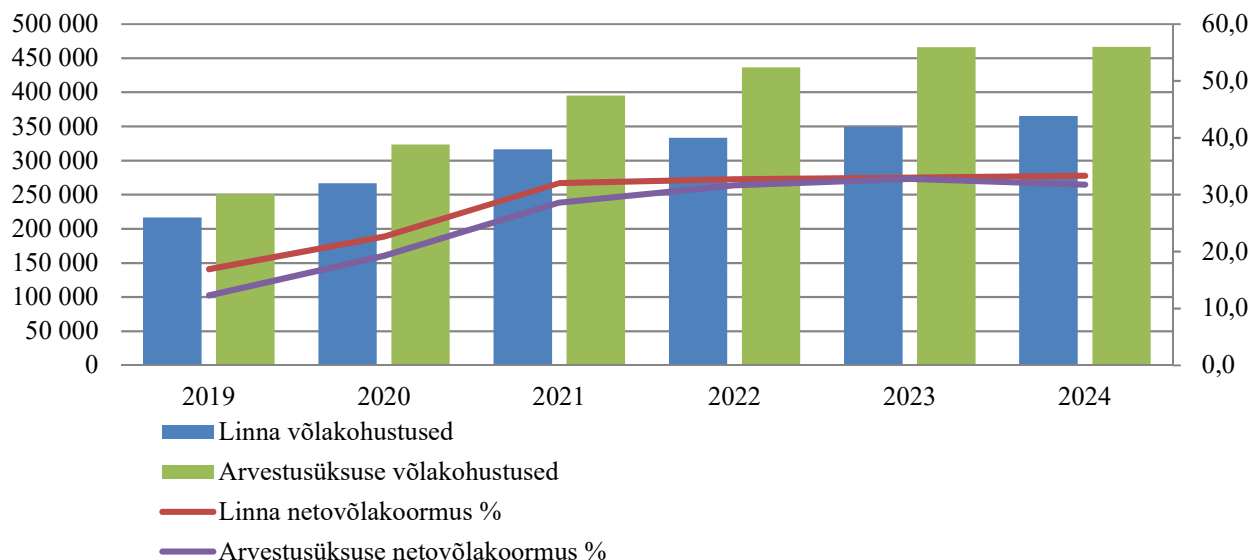
Lisaks linnale on laenukohustused ka linna sõltuvatel üksustel, sh Aktsiaseltsil Lääne-Tallinna Keskhaigla, Aktsiaseltsil Ida-Tallinna Keskhaigla ja Tallinna Linnatranspordi Aktsiaseltsil. Ka eelarvestrateegias käsitletaval perioodil on nimetatud juriidilised isikud kavandanud kaasata investeerimistegevuse katteks võõrvahendeid (sh nii laenu kui ka kapitalirenti).

Linna arvestusüksuse netovõlakoormus oli 2019. aasta lõpu seisuga 118,9 miljonit eurot ning see kasvab prognoositavalt 2024. aasta lõpuks 282 miljoni euron. Netovõlakoormuse määr oli 2019. aasta lõpu seisuga 12,3% ning see tõuseb strateegiaga hõlmatud perioodi lõpuks 37%ni.

Strateegiaperioodil on linnal kavas konsolideerimisgrupi sõltuvatele üksustele anda nii pikaajalist laenu investeringute finantseerimiseks kui ka lühiajalist laenu rahavoogude juhtimiseks. Strateegiaperioodil plaanib linn anda sõltuvate üksuste investeringute finantseerimiseks pikaajalist laenu kuni 30 miljonit eurot tähtajaga kuni 15 aastat. Lühiajalist laenu planeeritakse anda vastavalt vajadusele kuni 10 miljonit eurot, mis tuleb alati eelarveaasta lõpus tagastada. Laenu andmise kavandamisel on arvestatud eelkõige Tallinna Linnatranspordi ASi kui ka linnale kuuluvate haiglate ASi Ida-Tallinna Keskhaigla ja ASi Lääne-Tallinna Keskhaigla investeringute finantseerimise vajadustega.

Tabel 4. Linna arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus aastatel 2019–2024 (KOFSi-järgne, tuhandetes eurodes)

Netovõlakoormus	2019 täitmine	2020 eelarve	2021 prognoos	2022 prognoos	2023 prognoos	2024 prognoos
Põhitegevuse tulud kokku (+)	967 130	985 670	1 007 890	1 041 189	1 080 302	1 118 799
Põhitegevuse kulud kokku (+)	809 252	872 848	901 963	923 282	943 691	966 392
Põhitegevuse tulem	157 878	112 822	105 927	117 907	136 611	152 407
Investeerimistegevus kokku (+/-)	-100 103	-183 341	-204 608	-158 932	-161 445	-153 309
Eelarve tulem	57 775	-70 519	-98 681	-41 024	-24 834	-902
Finantseerimistegevus (-/+)	-26 412	72 316	71 901	41 222	29 415	557
Nõuete ja kohustuste saldo muutus	15 060	-277				
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, – vähenemine)	46 423	1 520	-26 780	198	4 581	-345
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	131 932	133 451	106 671	106 869	111 450	111 105
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	250 832	323 148	395 049	436 271	465 686	466 243
Netovõlakoormus	118 901	189 697	288 378	329 402	354 236	355 138
Netovõlakoormus %	12,3	19,2	28,6	31,6	32,8	31,7

Joonis 5. Linna ja linna arvestusüksuse võlakoormus tuhandetes eurodes ning netovõlakoormus protsentides aastatel 2019–2024

4) tagada linna kulutusteks likviidsuspuhver, mis katab vähemalt linna kahe nädala kulutuste mahu.

Arvestuslikult on see summa 35 miljonit eurot. Arvestades eelmises majanduskriisis saadud kogemust on linn püüdnud pigem hoida likviidsuspuhvrit kõrgemal tasemel, et olla valmis ka võimalikeks raskemateks perioodideks nagu seda on 2020. ja 2021. aasta. 2019. aasta lõpus ulatus linna likviidsuspuhver 93 miljoni euroni. Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil on kavandatud linna likviidsete varade jäägiks igal aastal ligikaudu 50 miljonit eurot.

Kuigi KOFSi kohaselt võib linn aastasisese likviidsuse juhtimiseks vajadusel kaasata ka lühiajalist panga krediiti, seda siiski tingimusel, et see tuleb tagastada täies ulatuses jooksva eelarveaasta lõpuks, ei ole linn viimasel 11 aastal jooksvaks kulutuste rahastamiseks lühiajalist krediiti vajanud ega kasutanud. Ka strateegiaga hõlmatud perioodil ei ole kavandatud lühiajalise krediidi kaasamist.

3 Prognoosid aastateks 2020–2024

Linna tulud

Eelarvestrateegias käsitletava perioodi tulude prognoosimisel on lähtutud Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja teiste finantsinstitutsioonide koostatud majandusprognoosidest, riigi eelarvestrateegias aastateks 2020–2024 esitatud lähtekohtadest ning Euroopa Liidu eelarveperioodiks 2014–2020 Eestile kavandatud struktuuritoetustest. Tulenevalt uutest prognoosidest on võrreldes eelmise eelarvestrateegiaga vähendatud ka linna peamiste tulude prognoose.

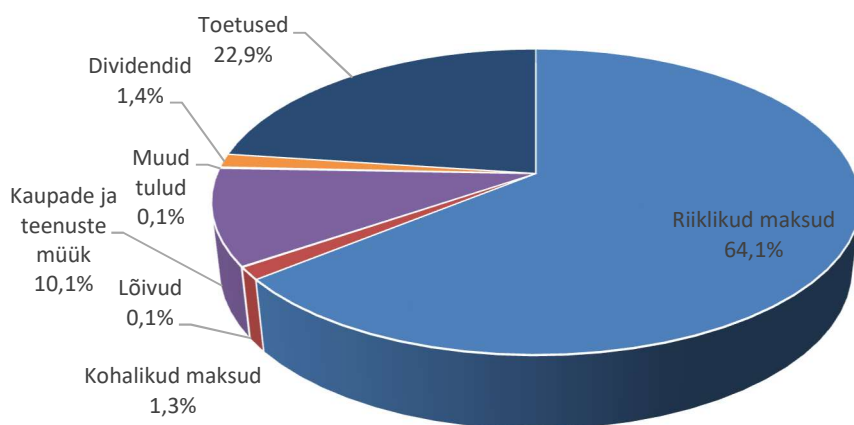
Tabel 5. Linnaelarve tulud 2019–2024 tuhandetes eurodes

Tululiik	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Maksutulud kokku	511 654	516 095	520 249	544 656	572 251	597 107
Riiklikud maksud	497 990	505 795	509 149	532 106	559 701	584 557
sh üksikisiku tulumaks	471 785	480 000	483 749	506 806	534 501	559 457
maamaks	26 206	25 795	25 400	25 300	25 200	25 100
Kohalikud maksud	13 663	10 300	11 100	12 550	12 550	12 550
Lõivud	630	543	563	563	563	563
Kaupade ja teenuste müük	87 312	79 877	89 651	91 623	91 647	92 489
Muud tulud	1 276	1 022	867	867	867	867
Kasum vara müügist	3 112	1 388	735	543	564	100

Tululiik	2019	2020	2021	2022	2023	2024
sh vara müük	5 327	1 684	959	770	585	500
müüdava vara jääkväärtus	-2 340	-285	-215	-217	-11	-400
vara müügi kulud	-4	-10	-10	-10	-10	
Muud tulud varalt	539	535	512	560	560	560
Finantstulu	35	6	258	6	6	6
Dividendid	9 805	11 340	7 800	7 800	7 800	7 800
Tulud kokku (v.a toetused)	614 364	610 806	620 634	646 618	674 258	699 492
Toetused	155 101	180 409	144 604	153 620	156 924	149 830
sh riigilt jm institutsioonidelt	126 238	166 997	132 281	130 774	130 774	130 774
välisrahastus	25 873	13 270	12 176	22 846	26 150	19 056
muud toetused	2 989	142	147			
Eelarve tulud kokku	769 464	791 216	765 238	800 238	831 181	849 322

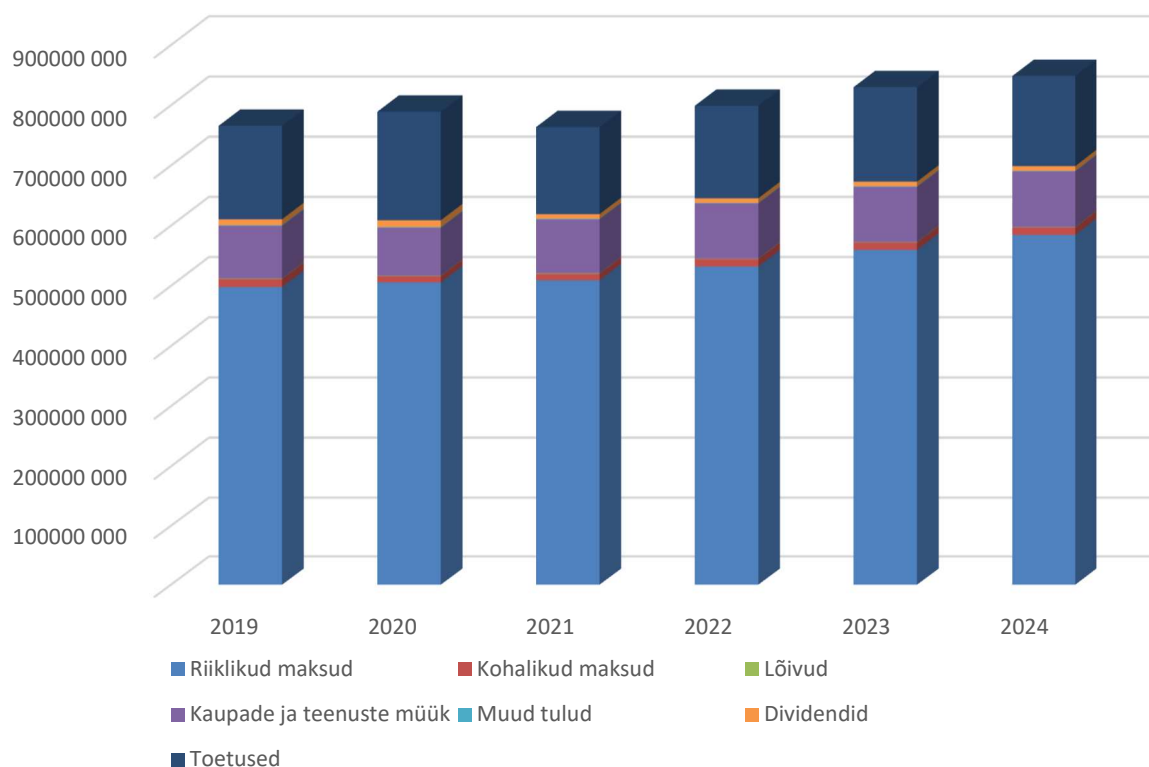
Linna tuludest moodustavad suurima osa maksutulud, nende osatähtsus aastatel 2020–2024 on vahemikus 65–71%. Riiklike maksude osatähtsus linnaeelarve tuludest on 64–69%, sh üksikisiku tulumaks 61–66%. Kohalike maksude osatähtsus on vaid 1,3–1,5% ning see väheneb pidevalt. Riigi valitsusk koalitsioon on küll lubanud kohalike maksude seaduse üle vaadata ning laiendada kohalikke maksude nimekirja, kuid seniajani ei ole konkreetseid tegevusi selles vallas toimunud.

Tulu kaupade ja teenuste müügist on 10–12%, ning riigieelarvelised toetused 15–21% ning välisrahastus kuni 3%. Kuigi riigieelarvelised toetused moodustavad märkimisväärse osa linna tuludest, tuleb seejuures märkida, et suurima osa (ca 69%) toetustest moodustavad vahendid kooliõpetajate töötasukuludeks ning toimetulekutoetuse maksmiseks ning lisaks tuleb arvestada ka seda, et Tallinna linn on ka oluliseks maksude tasujaks riigieelarvesse, nt 2019. aastal tasus linn käibemaksu 39,8 miljonit eurot.

Joonis 6. Linna tulude struktuur (2020. aasta andmete põhjal)

Aastate lõikes jääb tulude struktuur ja peamiste tululiikide osakaal linna kogutuludest sarnaseks, v.a tulu linnavara müügist ja välisrahastus, mille maht aastate lõikes kõigub tulenevalt kavandatud üksikutest suurematest linnavara müügi tehingutest ja uuest EL rahastusperioodist, mille osas ei ole veel teada, mis mahus ja milleks õnnestub Tallinnal neid vahendeid eelolevatel aastatel kaasata.

Joonis 7. Linna tulud 2019–2024 tuhandetes eurodes

Tulumaks

Tulumaks moodustab linnaelarve tuludest 61–66%. Tulumaks on linnaelarve kõige olulisem tululiik ning ka järgnevatel aastatel peamine tulude kasvumootor.

Tulumaksutulu sõltub eelkõige tulu saavate elanike ehk tulusaajate arvust, sealhulgas maksumaksjate arvust, nende sissetulekute suuruselt ja kohaliku omavalitsuse üksustele tulumaksu eraldamise määrast.

Tulusaajate arv sõltub omakorda linna registrijärgsest elanike arvust, elanikkonna vanuselise struktuurist ja tööhõivest. Statistikaameti metoodika alusel oli Tallinnas 2020. aasta 1. septembri seisuga oli tööra hõivatud isikuid 51% elanike koguarvust, samas aga oli linna eelarvesse tulumaksu maksjaid vaid 47%. Maksu- ja Tolliameti andmetel oli Tallinnas 2020. aastal üheksa kuu seisuga keskmiselt 234 tuhat tulu saanud (tulu deklareerinud) isikut kuus ning maksumaksjaid oli keskmiselt 217,7 tuhat inimest kuus. Keskmine deklareeritud tulu ühe tulu saaja kohta oli 2020. aasta üheksa kuu seisuga 1 402 eurot kuus, kasvades aastaga 3,5%. Keskmine deklareeritud tulu ühe maksumaksja kohta oli 2020. aasta üheksa kuu seisuga 1 525 eurot kuus, kasvades aastaga 3,2%.

2020. aasta märtsis kehtestas Eesti Vabariigi Valitsus eriolukorra seoses COVID-19 viiruse levikuga. Selle tulemusena kehtestati Eestis ulatuslikud reisi- ja liikumise piirangud. Samuti kehtestati teised Euroopa riigid laiapõhjalised reisi- ja liikumispiirangud, mis tõi kaasa kiire majandus- ja kaubandusaktiivsuse languse ning viis nii Eesti kui teiste riikide majandused kiirese langusesse. Eriolukorras kehtestatud piirangud aitasid suveks Eestis viiruse leviku kontrolli alla saada ning Vabariigi Valitsuse palgatoetused ning muud toetusmeetmed aitasid majandusel kriisiga esialgselt prognoositust paremini toime tulla.

Eelarvestrateegias käsitletaval perioodil on tulumaksu prognoosi koostamisel lähtutud järgmistest eeldustest:

- Maksu- ja Tolliametis tulu deklareerivate inimeste arv (tulusaajad) jääb 2021. aastal samale tasemele 2020. aastaga ning hakkab alates 2021. aastast kasvama 1600-1700 inimese võrra aastas;

- keskmine palk ja muud deklareeritavad tulud 2021 aastal ei kasva. Aastatel 2022-2024 kasvab keskmine palk vastavalt Rahandusministeeriumi prognoosidele 3,9-4,8% aastas;
- kohaliku omavalitsuse üksustele eraldatava tulumaksu eraldamise määr on 11,96% ja see püsib sellel tasemel kogu strateegiaperioodi;

Tulu saajate arvu suurenemine tuhande inimese võrra suurendab maksutulu ligi 1,9-2,0 miljoni euro võrra aastas. Keskmise palga kasv ühe protsendipunkti võrra suurendab linna tulumaksu tulu üle 4,2 miljoni euro aastas. Tulumaksu eraldamise määra tõstmise 0,1 protsendipunkti võrra tõstaks arvestuslikult maksutulu üle 3,6 miljoni euro võrra. Seega on linna jaoks oluline linna elanikest tulu saajate, eelkõige aga maksumaksjate arvu kasv. Tallinn, kui atraktiivne ja arenev elukeskkond, kus on head tingimused nii õppimiseks, töötamiseks, elamiseks, laste kasvatamiseks, sportimiseks, kultuuritegevuseks jms, kus on heatasemelised avalikud teenused, mis on lihtsasti kättesaadavad, kus enamuse suhtlusest linnaga saab inimene tehtud veebipõhiselt, on kindlasti ligitõmbav ka muidu Eestist lahkumist kaaluvatele inimestele kui ka välisriiki õppima asuvatele ja Eestisse naasmist kaaluvatele noortele.

Maamaks

Maamaksutulu moodustab linnaelarve tuludest 3,0–3,3%. Maamaksutulu sõltub maksustatava maa pindalast, maa maksustamishinnast ja maamaksu määrast.

Maksustatava maa suurus sõltub reformimata riigimaa munitsipaliseerimisest, maa kasutuselevõtust, ümberkruntimistest, maksuvabastustest jms. Maa maksustamishind sõltub hinnatsoonist, maa sihtotstarbest ja lubatud ehitusõiguse pindalast. Tallinnas on alates 2012. aastast maamaksumäär analoogiliselt paljude Tallinna lähivaldadega 2,5% maa maksustamishinnast. Strateegiaperioodil on lähtutud eeldusest, et nimetatud maksumäär jääb kehtima ka eelarvestrateegiaperioodil.

Tulu kahanemine eelolevatel aastatel on tingitud maareformi lõpuleviimisest. Maad oli võimalik munitsipaalomandisse taotleda kuni 30.06.2016.

Kohalikud maksud

Kohalikud maksud moodustavad linna tuludest vaid 1,3–1,5% ning nende osatähtsus aastatega väheneb, andes igal strateegiaperioodi aastal linnaelarvesse *ca* 10–13 miljonit eurot tulu.

Tallinnas rakendatakse kohalike maksude seaduse alusel järgmisi kohalikke makse: reklaamimaks, teede ja tänavate sulgemise maks ning parkimistasu. Reklaamimaks moodustab 0,4%, teede ja tänavate sulgemise maks 0,2% ning parkimistasu 0,7–0,8% linnaelarve tuludest.

Reklaamimaks kahaneb nii 2020. aastal kui ka järgmistel aastatel COVID-19 viiruse levikust tingitud majanduslanguse tõttu, kuna ettevõtted on oluliselt vähendanud reklaami eksponeerimist.

Teede ja tänavate sulgemise maks jääb järgnevatel aastatel samale tasemele 2020. aastaga. See maksutulu sõltub eelkõige suuremate taristuobjektide ehitamisest, millega kaasneb teede ja tänavate sulgemine.

Parkimistasu vähenes 2020. aastal põhiliselt seoses parkimiskohtade arvu vähenemisega linnale kuuluval avalikul tasulisel parkimisalal ning COVID-19 viiruse levikust tingitud liikumispiirangutest tulenevalt. Järgnevatel aastatel parkimistasu kasv jääb mõõdukaks, kuna kavandatavate liikluskorralduse muudatuste kohaselt laieneb jalakäijate ala ja jätkuvalt väheneb tänaväärsete parkimiskohtade arv.

Kaupade ja teenuste müük

Linna asutuste majandustegevusest ehk kaupade ja teenuste müügist teenitav tulu jääb strateegia perioodil püsima tasemele 80–92 miljonit eurot aastas, mis moodustab linnaelarve tuludest 10–12 %.

Suuremad tululiigid on tulud haridusalasest tegevusest, äri- ja eluruumide rendist, spordi- ja puhkealasest tegevusest ning elamu- ja kommunaaltegevusest.

Võimalikud tegevused kaupade ja teenuste müügist teenitava tulu suurendamiseks on: sihtgruppidele nõudluspõhine teenuste pakkumine ja vastav hinnastamine; osutatavate teenuste

analüüs ja vajadusel ümberstruktureerimine; linna antavate soodustuste põhjendatuse ja vajalikkuse hindamine ning soodustuste saajate sihtrühmade ühene määratlemine.

Saadavad toetused

Toetused riigilt ja muudelt institutsioonidelt

Riigieelarvelistest toetustest enamuse moodustavad eraldised tegevuskuludeks:

- toetusfondist hariduskuludeks, toimetulekutoetusteks, matusetootuseks, asendus- ja järelhooldusteenuse toetuseks, raske ja sügava puudega lastele abi osutamise toetuseks, kohalike teede hoiuks jne;
- halduslepingute alusel (juhul, kui kohalik omavalitsus täidab riiklikke kohustusi) perekonnaseisu- ja rahvastikuregistritoimingute tegemiseks, uimastisõltuvusega noorte nõustamis- ja resotsialiseerimisteenuste osutamiseks jne;
- riigieelarvelise toetuse kasutamise lepingu alusel Tallinna Linnateatrile tegevuskuludeks, Kopli Ametikoolile riikliku koolitustellimuse täitmiseks, üldhariduskoolide riikliku õppekava elluviimise toetamiseks jne;
- muud lepingud, mille alusel eraldatakse linnale sihtotstarbeliselt vahendeid konkreetseteks projektideks ja üritusteks.

Toetuste osatähtsus linnaelarve tuludest on 15–21%. Toetusfondi vahendid kasvavad eelarvestrateegia perioodil põhiliselt haridustöötajate tööjõukulude kavandatud kasvu arvelt.

Lisaks on riigi eelarvestrateegias kavandatud toetused ka omavalitsuste investeeringuteks, sh nt Tallinna Linnateatri IX kvartali arendusteks ja Tallinna Linnahalli konverentsikeskuse ehitamiseks (kokku 40 miljonit eurot).

Muudelt institutsioonidelt saadavate toetuste hulka arvatakse erasektorilt saadavad toetused erinevate projektide elluviimiseks. Enamik nimetatud vahenditest saadakse tee-ehitusprojektide (juurdepääsuteed, ühendusteel jm) kaasfinantseerijatel.

Välisrahastus

Euroopa Komisjoni ettepaneku kohaselt võidakse eraldada Eestile 2021–2027 perioodiks ühtekuuluvuspoliitika vahendeid 3 miljardit eurot. Eesti riik plaanib 2021–2027 perioodi struktuurifondidest rahastada järgmiseid tegevuskavasid, mille raames on toetust võimalik saada ka Tallinna linnal: Nutikas Eesti, Roheline Eesti, Ühendatum Eesti, Sotsiaalne Eesti, Inimestele lähedane Eesti ja Taaskäivitamise rahastu. Perioodil 2021–2027 on linnal kavas aktiivselt taotleda avanevate EL fondide vahendeid linna strateegiste tegevuste elluviimiseks. Kuna vastavate valdkondlike tegevuskavade ja meetmete tingimuste ning rahastamiskava väljatöötamine ministriumides alles käib, ei ole hetkel võimalik ette prognoosida EL toetuste võimalikku mahtu.

Targa linna projektid

2019. aastal algatati Tallinna linna ja Tallinna Tehnikaülikooli koostöös targa linna initsiatiiv, mis hõlmab kaht tegevussuunda: targa linna professor (andmepõhised töö- ja elukeskkonna uuringud) ja Euroopa Liidu rahastatud targa linna projektide koosloome. Selle initsiatiivi kaudu on Tallinn kaasatud Euroopa Komisjoni rahastatud (32 miljonit eurot) projekti FinEst Twins, mille raames luuakse Tallinna rahvusvaheline targa linna tippkeskus.

Tallinna eesmärgiks on FinEst Twins raames algatada ja välisrahastuse toel ellu viia vähemalt neli targa linna pilootprojekti liikuvuse-, ruumiloome-, strateegilise planeerimise – ja kliimanetraalsuse valdkondades ning tihendada ka koostööd Helsingi ning TalTech targa linna professoriga, et toetada teadusmahuka innovatsiooni toomist ja rakendamist linna arendamisel.

Ringmajandus

Aastatel 2020–2022 osaleb Tallinn pilootlinnana OECD ringsete linnade ja regioonide programmis, et toetada Tallinna arengustrateegia „Tallinn 2035“ eesmärkide elluviimist ning Tallinna üleminekut ringmajandusele. Programmi tulemusena valmib 2021. aastal linna ringmajanduse teekaart koos vajalike ringmajanduse mõõdikutega, luues sellega linnale süsteemse lähenemise ringmajandusele üleminekuks ning sellega seotud EL rahastusega projektide ettevalmistamiseks ja elluviimiseks.

Euroopa Roheleppe (Green Deal) elluviimine

Aastatel 2020 - 2022 plaanib Euroopa Komisjon välja töötada 47 eri valdkonna algatust Roheleppe elluviimiseks. Tallinna eesmärgiks on aktiivselt ära kasutada Euroopa Liidu 2021–2027 eelarveperioodi võimalusi 5 prioriteetses roheleppe valdkonnas (so kliima, energeetika, liikuvus, ringmajandus (sh. jäätmekorraldus) ja ehitus).

Oluline on ka välisrahastuse suurem sidumine linna valdkonnaüleste arengukavade ja valdkondlike tegevuskavade eesmärkidega. Selleks plaanib linn algetada igas võtmevaldkonnas vähemalt ühe nn strateegilise lipuprojekti, kasutades muuhulgas ka uue Horizon Europe raames algetatud **EL partnerluse „Driving Urban Transitions“** võimalusi.

Lisaks „**Linnapiirkondade jätkusuutliku arengu**“ meetmele, taotleb linn avanevatest võimalustest lähtudes rahastust säästva linnaliku liikuvuse ning roheline ja ökoloogiliselt mitmekesise ja atraktiivse linnaruumi arendamiseks ning targa linna lahendusteks.

KOV tasandi teenuste võrgustiku arendamise meetme raames soovib Tallinn avalike teenuste paremaks osutamiseks jätkata ka järgmiste projektidega: 1) Tallinna linna sotsiaaltransporditeenuse infosüsteem PIT2; 2) Tallinna linna hooldus-, heakorra- ja haljastustööde infosüsteem; 3) Tallinna geomöödistuste infosüsteem ning 4) ligipääsetavuse infosüsteem (LIPS).

Suurt tähelepanu pööratakse jätkuvalt õpetajate ja õpilaste digioskuste arendamisele, sh haridusrobotite, nuti- ja IKT-vahendite ning virtuaal- ja liitreaalsuse kaasamisele igapäevasesse õppetöösse.

Tegevuskulud

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on Tallinna linnal kui omavalitsusüksusel ülesanne korraldada linnas:

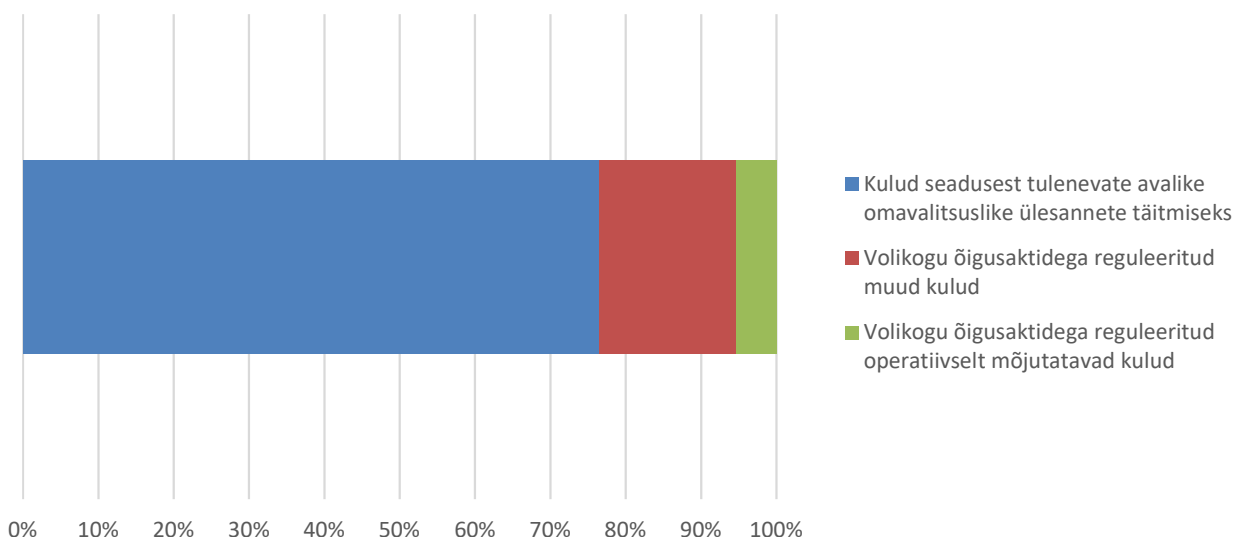
- sotsiaalteenuste osutamist;
- sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist;
- eakate hoolekannet;
- kultuuri-, spordi- ja noorsootööd;
- elamu- ja kommunaalmajandust;
- veevarustust ja kanalisatsiooni;
- heakorda ja jäätmehooldust;
- ruumilist planeerimist;
- linnasisest ühistransporti;
- linna teede ja tänavate ehitamist ja korrashoidu.

Lisaks on linnal kohustus korraldada tema omanduses olevate koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist. Samuti korraldab linn muid talle seadustega pandud kohaliku elu küsimusi ja lahendab kõiki neid kohaliku elu küsimusi, mis ei ole seadusega antud kellegi teise pädevusse.

Tallinna linna tegevuskuludest moodustavad:

- 77% kulud seadusest tulenevate avalike omavalitsuslike ülesannete täitmiseks;
- 23% linnavolikogu õigusaktidega reguleeritud kulud, mis on seotud ülesannetega, mida linn täidab, tuginedes enesekorraldusõigusele.

Kuna teise rühma kuludest on *ca* 77% seotud õigusaktidest tulenevate ja lepinguliste kohustuste täitmise, asutuste ülalpidamise ja linnale kuuluvate ruumide majandamisega, **moodustavad linna kõikidest tegevuskuludest vaid *ca* 5% kulud, mille suurust ja jaotust on linna juhtkonnal võimalik jooksval eelarveaastal operatiivselt mõjutada.**

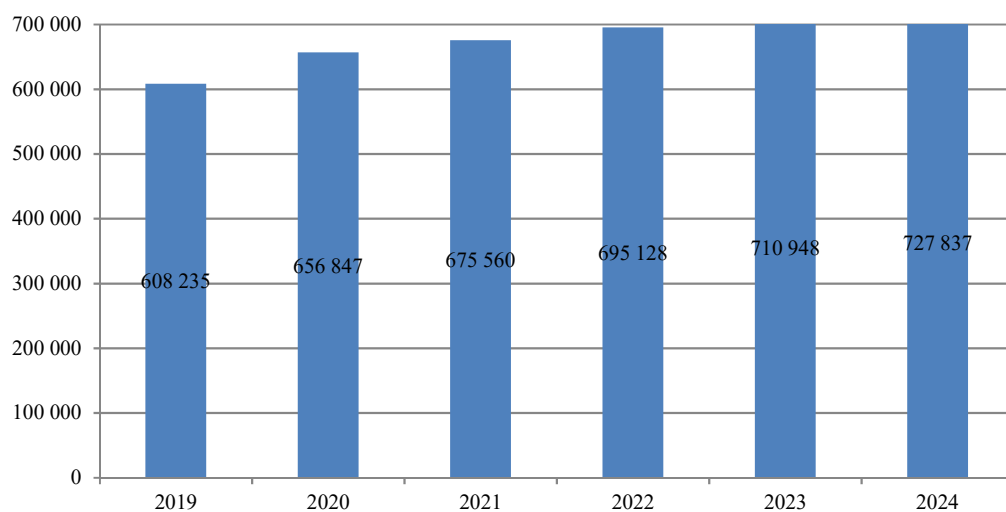

Joonis 8. Kulude jaotus õigusliku aluse järgi

Strateegiaperioodi kulude planeerimisel on lähtunud järgmistest põhimõtetest:

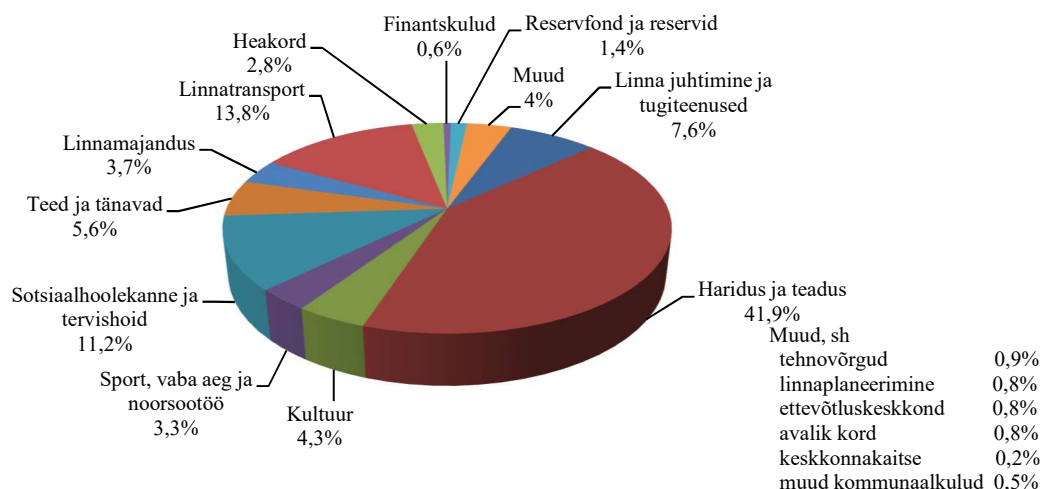
- tagatud peab olema kõikide avalike teenuste osutamine õigusaktides sätestatud ulatuses ja tasemel ning nende katkematu kättesaadavus linnaelanikele;
- põhitegevuse kulude kasvutempo peab olema väiksem põhitegevuse tulude kasvutempost.

Strateegias käsitletaval perioodil on põhitegevuse kulude kasvuks kavandatud 2,1%-3,2% aastas, mis on strateegiaperioodil tervikuna väiksem kui põhitegevuse tulude kasv.

Joonis 9. Tegevuskulud 2019–2024 tuhandetes eurodes

Tallinna linnaeelarve tegevuskuludest moodustavad suurema osa haridusvaldkonna kulud (31%), linnatranspordi kulud (16%) ning sotsiaalhoolekande ja tervishoiuvaldkonna kulud (12%).

Joonis 10. Tallinna linna tegevuskulude valdkondlik jaotus

Tabel 6. Tallinna linna tegevuskulud aastatel 2019–2024 tuhandetes eurodes

Valdkond	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	täitmine	elarve	prognoos	prognoos	prognoos	prognoos
Haridus	254 485	267 471	277 323	285 763	292 790	300 288
Kultuur	31 797	27 630	27 978	28 743	29 342	29 944
Sport ja vaba aeg	18 846	18 767	18 245	18 792	19 175	19 583
Noorsootöö	2 401	2 259	2 575	2 652	2 712	2 779
Sotsiaalhoolekanne	47 614	54 741	57 823	59 547	60 946	62 477
Tervishoid	12 849	16 763	14 734	15 128	15 482	15 822
Linnamajandus	21 225	23 356	25 512	26 227	26 875	27 472
Ettevõtluskeskkond	5 348	5 122	2 772	2 852	2 911	2 979
Linnatransport	80 777	87 975	95 330	98 052	100 428	103 012
Teed ja tänavad	33 462	35 475	35 825	36 897	37 828	38 827
Heakord	15 472	17 586	16 956	17 416	17 701	18 021
Tehnovõrgud	5 896	5 600	5 380	5 541	5 681	5 831
Muud kommunaalkulud	2 566	3 094	3 255	3 349	3 418	3 497
Keskkonnakaitse	1 197	997	958	982	1 005	1 027
Linnaplaneerimine	4 142	4 855	4 125	4 241	4 345	4 457
Avalik kord	4 189	4 916	4 982	5 131	5 260	5 399
Linna juhtimine	2 296	2 483	2 295	2 354	2 404	2 458
Linna tugiteenused	41 877	45 966	51 677	52 998	54 180	55 499
Valdkonnad kokku	586 439	625 056	647 745	666 663	682 484	699 372
Finantskulud	1 104	4 020	3 000	3 000	3 000	3 000
Reservfondid	2 350	7 405	5 565	6 215	6 215	6 215
Tööjõukulude reserv	0	1 415	250	250	250	250
Tegevuskulud, v.a riigielarve ja muude eraldiste arvelt	589 894	637 896	656 560	676 128	691 948	708 837
Riigi ja muude institutsioonide toetuste arvelt tehtavad kulud	18 342	18 951	19 000	19 000	19 000	19 000
Kokku kulud	608 235	656 847	675 560	695 128	710 948	727 837

Tallinna linn on oma 272 asutusega⁴ Eesti üks suuremaid organisatsioone. Strateegiaperioodiks nähakse ette vahendid olemasolevate struktuuriüksuste tegevuskuludeks ja eelduseks on, et uusi linnaasutusi ei ole strateegiaperioodil kavas moodustada. Kuna iga uue asutuse ja struktuuriüksuse tegevus toob kaasa nii tööjõu- kui ka majandamiskulude kasvu, tuleb uute asutuste loomist põhjalikult analüüsida, sh analüüsida:

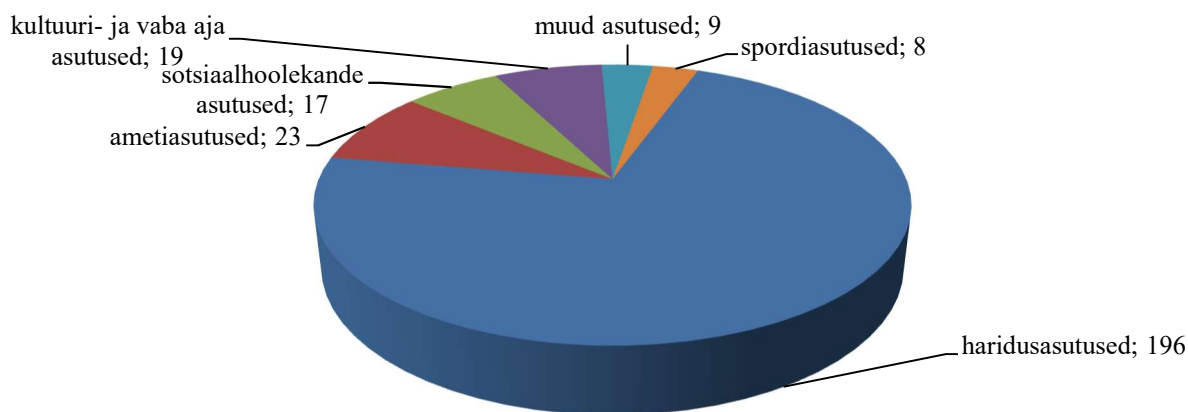
- nõudlust uue asutuse osutatavate teenuste järele;

⁴ Andmed seisuga 01.11.2020.

- asutuse oodatavat tegevustulemit (omatulu- kulu);
- uue asutuse majandustegevuse mõju linna eelarvele (lisafinantseeringu vajadus).

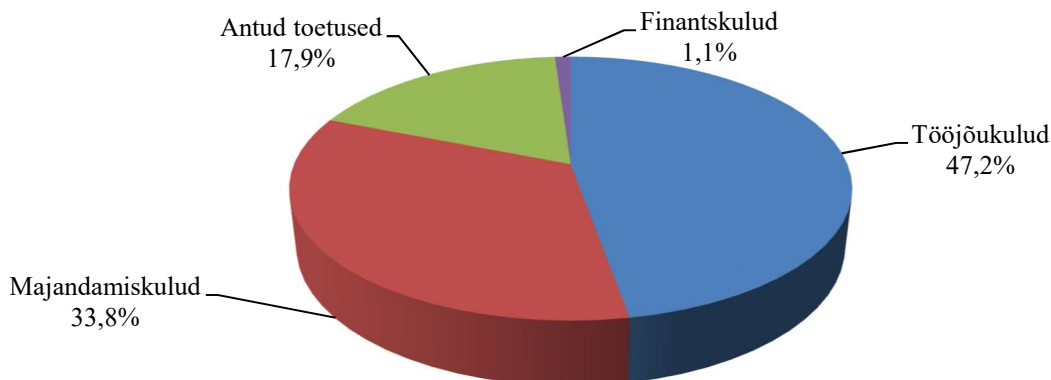
Samuti tuleb kaaluda ka olemasolevate asutuste restruktureerimise võimalusi, sh nende liitmist ja tegevuse tõhustamist, mis võimaldaks kasutada ressursse säästlikumalt ja tagada seeläbi sihtgruppide vajadustest lähtuvate kvaliteetsete teenuste osutamine. Kuluefektiivsuse tagamiseks tuleb strateegiaperioodil tõhustada linna asutuste tööd ja tegevusprotsesse ning koondada ühtekokku dubleerivad tegevused, et kasutada olemasolevaid ressursse otstarbekamalt ja tõhusamalt.

Strateegiaperioodil peab linn välja arendama ühtse müügistrateegia ning teenuste arendamise kompetentsikeskuse, milleks saab lähiaastatel strateegiakeskus. Keskuse eesmärkideks on muuhulgas linna asutustele teenusstandardite loomine, ühtse hinnapoliitika kujundamine ning linnale kuuluvalt üürikinnisvaralt suurema tootluse tagamine. Teenuste kujundamisel ja osutamisel on eesmärgiks lähtuda kaasaegse teenuste disaini põhimõtetest, et teenused oleksid inimesekesksed ja kasutajasõbralikud, asjakohased ja kasutajale väärtust loovad ning teenusepakkuja seisukohast efektiivsed ja jätkusuutlikud.

Joonis 11. Linna asutuste struktuur 2020. aastal

Ülevaade tegevuskulude majanduslikust sisust on esitatud joonisel 12. Majandusliku sisu järgi on linna tegevuskuludest suurima osakaaluga töjõukulud (47,2%) ja majandamiskulud (33,8%).

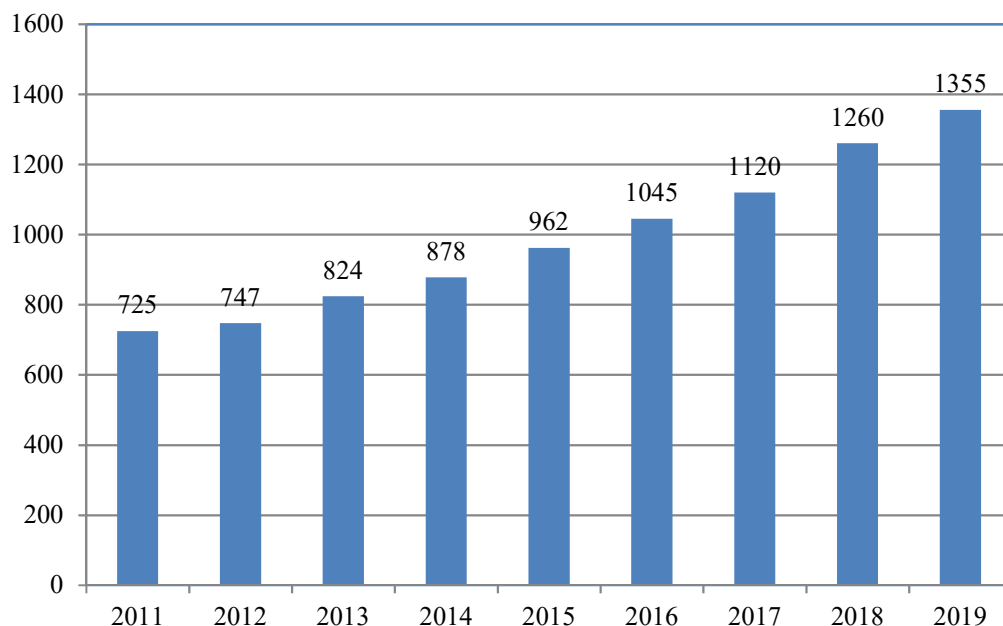

Joonis 12. Tegevuskulude majanduslik sisu

Tõjõukulud

Linna töötajatest 69% töötab haridusvaldkonnas (õpetajad, logopeedid, eripedagoogid jne), 8% vaba aja, spordi-, noorsootöö- ja kultuurivaldkonnas ning 11% tervishoiu- ja sotsiaalse kaitse valdkonnas.

Linna palgapoliitika eesmärk on maksta töö väärtusel ning teenistuja panusel põhinevat palka, mis on tööturul konkurentsivõimeline, et tagada kvalifitseeritud ja motiveeritud personali värbamine ja hoidmine.

Joonis 13. Linna asutuste töötajate keskmine töötasu ühes kuus aastatel 2011–2019 eurodes

Rahandusministeeriumi 2020. aasta suveprognoosis eeldatakse aastatel 2022–2024 Eestis keskmise palga 0,4–4,8% nominaalkasvu, mis mõjutab palgataset ka linna asutustes.

Lähtudes nii üldturu kui ka avaliku sektori palgauuringutest, on strateegiaga hõlmatud perioodil igaks eelarveaastaks kavandatud töötasukulude reserv töötasude korrigeerimiseks turutingimustele vastavalt.

Ressursside optimaalsema kasutamise ning konkurentsivõimelise töötasustamise tagamiseks tuleb lähiaastatel:

- koostada ühtne personalistrateegia;
- kujundada asutuste erisustest lähtuv motivatsioonisüsteem;
- jätkata tööprotsesside tõhustamist linnas tervikuna, hinnata ametikohtade töö sisu, korrastada linnaorganisatsiooni, lähtudes eesmärgist vältida dubleerivate ülesannete täitmist ning dubleerivaid ja alakoormusega teenistukohti linna asutustes.

Majandamiskulud

Majandamiskulud koosnevad:

- kinnistute, hoonete, ruumide, rajatiste, sõidukite ja inventari majandamiskuludest;
- administreerimiskuludest;
- koolitus-, õppevahendi-, meditsiini- ja materjalikuludest;
- toitlustus- ja muude teenuste kuludest.

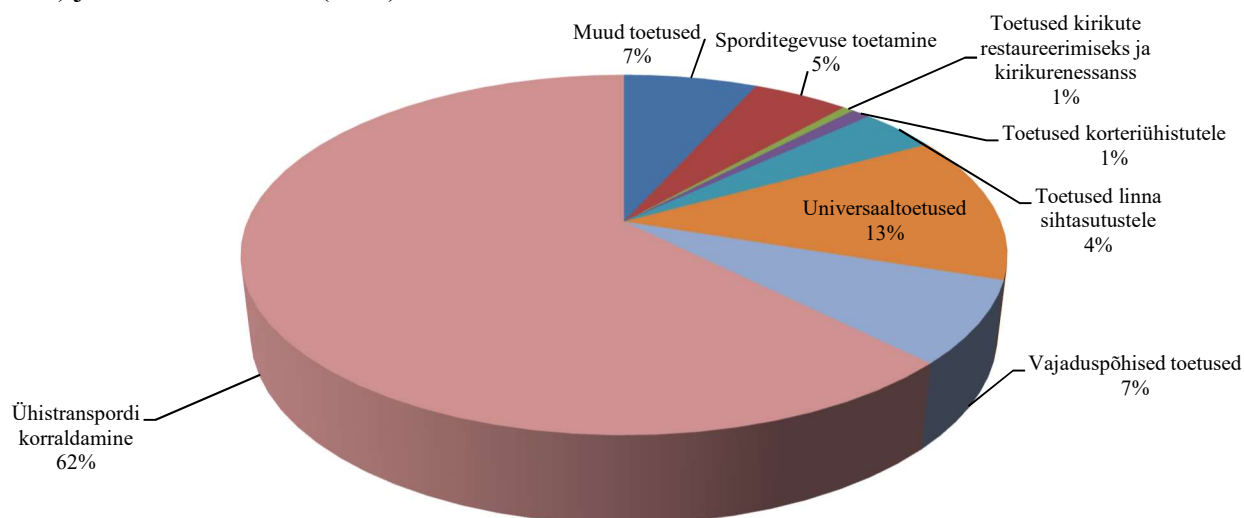
Majandamiskuludest on suurima osakaaluga linna kinnistute, hoonete, ruumide ja rajatiste haldamis- ja majandamiskulud (ca 50%).

Strateegiaperioodi kulude kavandamisel on arvestatud olemasolevate asutuste majandamiskuludega ning kuni 2% tarbijahindade kasvuga aastas.

Kuna paljud linna lepingulised kohustused (nt teerajatiste puhastamine, tänavavalgustus) on seotud tarbijahinnaindeksi muutusega, toob selle kasv kaasa ka linna sõlmitud pikaajalistest lepingutest tulenevate kulude iga-aastase suurenemise.

Antavad toetused

Linna eelarves ette nähtud toetustest on suurima osakaaluga ühistranspordi korraldamise toetused (62%) ja sotsiaaltoetused (20%).

Joonis 14. Tallinna linna toetuste struktuur

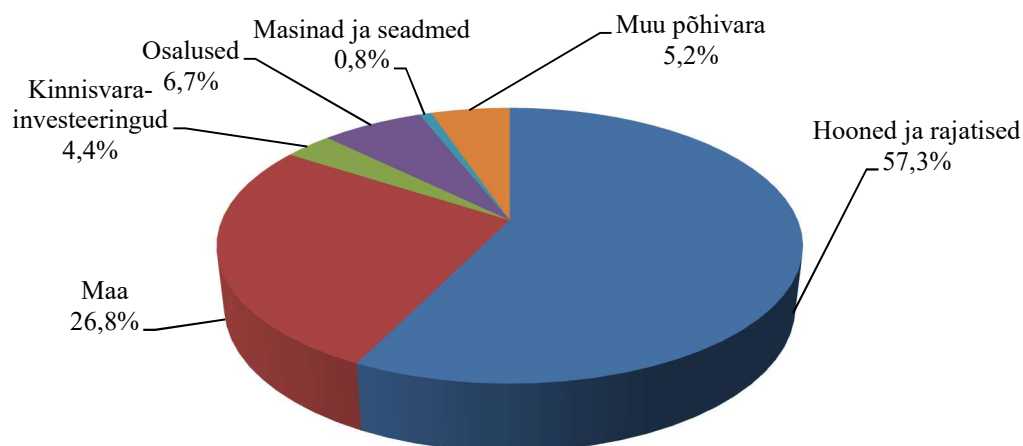
Ühistranspordi korraldamiseks antavad toetused nähakse ette busi-, trolli- ja trammiliikluse korraldamiseks. 2019. aasta lõpus tööpäeva tipp tundidel töötas liinidel 421 busi, 45 trammi ja 32 trolli, kokku 498 ühissõidukit. Ühistransporti korraldati 75 autobussi-, 4 trammi- ja 4 trolliliinil. 2020. aastal soetati diiselbusside asendamiseks 100 uut keskkonnasäästlikku gaasibussi, lisaks on kavas järgnevatel aastatel soetada veel 250 gaasibussi.

Tallinna linna sotsiaaltoetuste süsteemis on oluline osakaal universaaltoetustel (nt pensionilisa, esmakordselt kooli mineva lapse toetus, sünnitoetus), mistõttu on kulude kavandamisel aluseks muutunud linna elanikkonna arvus ja struktuuris. Lastele ja peredele määratavate toetuste planeerimisel on lähtutud eeldusest, et strateegiaperioodil jäävad sihtgrupile toetusteks kokku planeeritud vahendid 2021. aasta tasemele. Strateegiaperioodil on kavas analüüsida linna sotsiaaltoetuste ja soodustuste mõjusust ning sihtrühmade vajadusi ja vajadusel teha muudatusi sotsiaaltoetuste ja abimeetmete süsteemis, sh vaadata üle universaaltoetuste ja vajaduspõhiste toetuste jaotus ning osakaalud, kujundada täiendavaid vajaduspõhiseid toetuste meetmeid ning sidustada rohkem toetusi ja muid abimeetmeid.

Investeeringustegevus

Nii Tallinnal kui ka teistel kohaliku omavalitsuse üksustel on nende seadusjärgsete ülesannete täitmiseks vaja hulka materiaalsel põhivara (s.o hooned ja rajatised), näiteks lasteaedu, koole, teid ja tänavaid, sotsiaal- ja kultuuriasutusi ning tänavavalgustust. Sellest tuleneb ka vajadus järjepidevalt investeerida linna asutuste tegevuseks vajaliku taristu väärtuse säilitamiseks ja parendamiseks ning uue taristu ehitamiseks. Arvestades, et linnale kuuluv põhivara on suuremalt jaolt vajalik linna ülesannete täitmiseks, ei ole võimalik põhivara olemis olulisel määral vähendada, mistõttu säilib vajadus teha kulutusi põhivara väärtuse säilitamiseks.

Seoses ambitsiooniga olla rohepöörde esirinnas, sh kandideerides Euroopa Roheliseks Pealinnaks 2023. aastal, on oluline rõhk keskkonnasäästlikkuse ja haljastusega seotud investeeringutel erinevates valdkondades. Oluliselt suurendatakse investeeringuid rattateede parendamiseks, et tõsta rattaga liikumise mugavust ja ohutust, rajatakse ja rekonstrueeritakse rohealasid ühendades neid terviklikuks võrgustikuks, viiakse ühistranspordi veerem üle alternatiivsetele kütustele ja suurendatakse linna hoonete energiasäästlikkust.

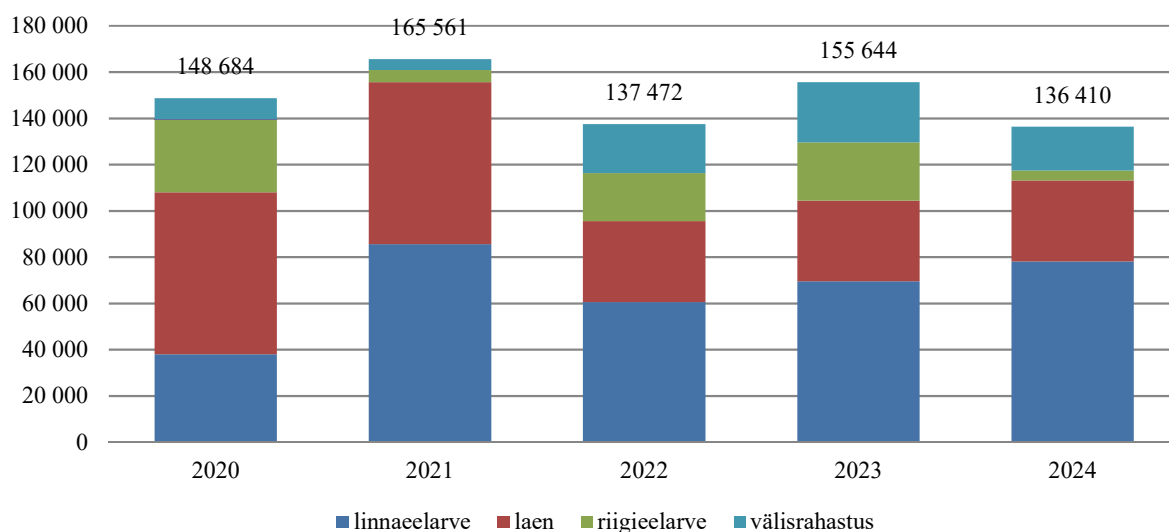

Joonis 15. Tallinna linna põhivara struktuur seisuga 01.01.2020

2020. aasta alguses oli linnal põhivara bilansilise maksumusega 1 269 miljonit eurot. Linna bilansis on 2020. aasta alguse seisuga 964 hoonet, sh 269 kooli-, lasteaia- jm haridusvaldkonna hoonet, 95 spordi- ja noorsootöö valdkonna hoonet, 41 sotsiaal- ja tervishoiu valdkonna hoonet, 35 elamut 2589 eluruumiga jne. Üksikkortereid eraldi majades on 372. Erasektoriga koostöö raames (PPP projektid) on linn kasutusele võtnud 19 elamut 1895 korteriga. Lisaks on linnal 6 sotsiaalmajutusüksust 505 majutuskohaga. Linna teede ja tänavate pikkus on kokku 1048 km, sellest linna omanduses 989 km. Kõnniteede pikkus on 1006 km, sellest linna omanduses 995 km. Kergliiklusteid on 293 km (sh sõiduteele joonituid 43 km). Kaldakindlustusrajatisi on kokku 6,2 km, lisaks 17 silda, 18 tunnelit ja 25 viadukti. Tänavavalgustuseks vajalikke õhu- ja kaabelliine on pikkusega 1609 km ning tänavavalgusteid 60 592 tk.

Arvestades linna suurt põhivarade olemit, on ka linna aastane amortisatsioonikulu arvestatava suurusega (2019. aastal kokku 39,9 miljonit eurot). Selleks, et jätkuvalt tagada linnale vajalike investeeringute elluviimine, kavandatakse eelarvestrateegiaga hõlmataval perioodil kaasata investeeringute rahastamisse lisaks välisrahastusele ka võõrvahendeid.

Alljärgnevalt on esitatud linna investeerimisprojektide ja antava sihtfinantseeringu maht finantseerimisallikate kaupa.

Joonis 16. Investeerimisprojektide ja sihtfinantseerimise maht aastatel 2020–2024 tuhandetes eurodes

Tabel 7. Linna investeerimistegevus allikate kaupa

Investeerimistegevuse allikas	aastatel 2020–2024 tuhandetes eurodes				
	2020	2021	2022	2023	2024
Linnaeelarve	37 922	85 520	60 475	69 434	78 070
Laen	70 000	70 000	35 000	35 000	35 000
Riigieelarve	31 632	5 360	20 838	25 174	4 300
Välisrahastus	9 130	4 681	21 158	26 035	19 040
Kokku	148 684	165 561	137 472	155 644	136 410

Strateegiaga hõlmatud perioodil panustab linn jätkuvalt olemasoleva taristu arendamisse ja korrastamisse ning ka uusehitiste rajamisse, et laiendada avalikke teenuseid ja parendada kvaliteeti. Analüüsida tuleb olemasolevate linna asutuste ja nende filiaalide võrgustikku ning saavutada linnavara optimaalsem kasutus. Enam tähelepanu tuleb pöörata olemasolevate hoonete paremale ruumikasutusele, linnavara tõhusamale haldamisele ja majandamisele ning ehitiste ja rajatiste projekteerimise, ehitushangete ja omanikujärelevalve koordineeritusele. Sealjuures tuleb arvestada, et hoonete energiasääst on säästva liikuvuse kõrval olulisim kliimaeesmärkide saavutamise vahend. See tähendab, et uued hooned tuleb ehitada parimaid energia- ja ressursisäästu põhimõtteid arvestades ning jätkata tuleb olemasoleva hoonefondi rekonstrueerimist. Hoonestu tõhusamale ehitusele ja haldusele aitab kaasa ka ehitise infomodelite (BIM - *building information modeling*) laialdasem kasutuselevõtt. Enam tähelepanu tuleb pöörata olemasolevate hoonete paremale ruumikasutusele, riskkasutuse võimalustele, linnavara tõhusamale haldamisele ja majandamisele ning ehitiste ja rajatiste projekteerimise, ehitushangete ja omanikujärelevalve koordineeritusele, sealhulgas uuenduslike hankeprotsesside nagu nt allians-mudeli kasutuselevõtt. Selleks koondatakse etapiviisiliselt need tegevused linnavaraametisse. Enne uute ehitiste rajamist avalike teenuste osutamiseks on vajalik läbi viia turu-uuring koos nõudluse analüüsiga, arvestades erasektori plaanidega samas valdkonnas sarnaste teenuste arendamisel. Vajaduse korral tuleb leida võimalusi osutada elanikkonnale teenuseid koostöös erasektoriga (hoonestusõiguse seadmine jms).

Strateegiaga hõlmatud perioodil jätkub investeerimistegevus kõikides linna tegevusvaldkondades. Tabelis 8 on esitatud võimalike investeeringuobjektide loend strateegiaperioodil, mille tegelik realiseerimine sõltub linna finantspositsioonist vastaval eelarveaastal.

Tabel 8. Kavandatavate investeeringute loend

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Üld					
Kaasav eelarve	LE	X	X	X	X
COVID-19 eriolukorras kohalike omavalitsuse üksustele investeeringuteks, lammutamise ja remonttöödega seotud tegevusteks eraldatud toetuse arvelt tehtavate investeeringute lisafinantseering	LE	X			
Haridus					
Tallinna Nõmme Gümnaasiumi spordihoone ehitamine	LE	X			
Tallinna Arte Gümnaasiumi tervikrenoveerimine	LE	X			
Lasnamäe Põhikooli tervikrenoveerimine	LE	X			
Jakob Westholmi Gümnaasiumi juurdeehitus	LE	X	X	X	X
Tallinna Reaalkooli juurdeehitus	LE	X	X	X	X
Tallinna Nõmme Gümnaasiumi põhikoolihoone (Raudtee tn 55) tervikrenoveerimine ja sisustuse ost	LE	X	X	X	
Tallinna Huvikeskus "Kullo" uus hoone	LE	X	X	X	X
Kivimäe Põhikooli renoveerimine	LE	X	X	X	
Nõmme Põhikooli (Raudtee tn 68) renoveerimine	LE	X	X	X	
Sõle tn 40 hoone rekonstrueerimine munitsipaalühikhariduskooliks	LE		X	X	X
Pikaliiva asumisse Haaberstis uue munitsipaalühikhariduskooli ehitamine	LE				X
Tallinna Kunstikooli renoveerimine (Kevade tn 4)	LE	X	X		
Mustamäe Laste Loomingu Maja	LE	X	X		

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Tallinna Muusikakooli hoone (Narva mnt 28) renoveerimine ja sisustus	LE	X			
Sportsaalide ja staadionite arendamine	LE	X			
Vilde tee 120 staadion		X			
Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi tervikrenoveerimine	LE	X			
Tallinna Merivälja Kooli hoone laiendamine (korruse juurdeehitus)	LE	X			
Tallinna Pirita Majandusgümnaasiumi hoone laiendamine (korruse juurdeehitus)	LE	X			
Haridusasutuste (v.a koolieelseste lasteasutuste) remonttööd, soetused ja tuleohutusnõuete täitmine	LE	X	X	X	X
Koolieelsed lasteasutused	Kokku	X	X	X	X
lasteaedade renoveerimine, remonttööd, soetused ja tuleohutusnõuete täitmine, sh	LE	X	X	X	X
Tallinna Lasteaed Laagna Rukkilill		X			
Tallinna Järveotsa Lasteaed		X			
Tallinna Liivamäe Lasteaed		X			
Tallinna Lasteaed Rabarüblük		X			
Tallinna Vindi Lasteaed		X	X		
Tallinna Rõõmupesa Lasteaed		X	X		
Lasteaed Maasikas		X	X		
Tallinna Rukkilille Lasteaed		X	X	X	
Tallinna Kristiine Lasteaed		X	X	X	
Merivälja Lasteaed		X	X		
Tallinna Männiku Lasteaed		X	X	X	
Tallinna Asunduse Lasteaed		X	X		
Tallinna Lasteaed Kikas		X	X	X	
Lasteaed Kelluke		X	X	X	
Lasteaed Päikene		X	X	X	
Tallinna Loitsu Lasteaed		X	X	X	
Tallinna Magdaleena Lasteaed		X	X	X	
Tallinna Lasteaed Männimudila		X	X	X	
Tallinna Meelespea Lasteaed			X	X	X
Tallinna Lasteaed Karikakar					X
Veerenni asumi uus lasteaed			X	X	X
Tallinna Päevalille Lasteaed			X	X	
Tallinna Suitsupääsupesa Lasteaed				X	X
Tallinna Jaan Poska Lasteaed			X	X	X
Tallinna Unistuse Lasteaed				X	X
Tallinna Lepatriinu Lasteaed			X	X	X
Tallinna Linnupesa Lasteaed					X
Tallinna Liikuri Lasteaed				X	X
Tallinna Ümera Lasteaed			X	X	X
Tallinna Linnamäe Lasteaed				X	X
Tallinna Läänemere Lasteaed					X
Tallinna Lasteaed Pallipõnn				X	X
Tallinna Sõbrakese Lasteaed					X
Tallinna Allika Lasteaed					X
Tallinna Raku Lasteaed					X
Tallinna Lasteaed Nõmmekannike				X	X
Pirita Lasteaed				X	X
Lasteaed Pääsupesa			X	X	X
Lasteaed Kajakas				X	X
Tallinna Lasteaed Mudila					X
Noorsootöö					
Põhja-Tallinna Noortekeskuse renoveerimine	LE	X			
Kultuur ja muinsuskaitse					

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Tallinna Keskraamatukogu teavikute soetamine	Kokku	X	X	X	X
	sh LE	X	X	X	X
	RE	X	X	X	X
Tallinna Keskraamatukogu investeeringud	LE	X			
Raamatukogubuss (Elektribuss)		X			
Estonia pst 8 välisfassaad ja karniis		X			
Tallinna Keskraamatukogu RFID	LE	X	X		
Vene Kultuurikeskuse renoveerimine	LE	X			
Vene Kultuurikeskuse suure saali multimeedia projektor	LE	X			
Tallinna Filharmoonia pillifond	LE	X	X	X	X
Muuseumide investeeringud	LE	X	X	X	
Kiek in de Kök kindlustustemuuseum		X			
sh Tallinna Linnamuuseumi Vene tn 17 katuse remonttööd ja ekspositsiooni uuendamine		X			
Tallinna Linnamuuseumi Vene muuseumi (Pikk tn 29) renoveerimine		X	X		
Tallinna Kirjanduskeskuse Tammsaare ja Vilde majamuuseumite renoveerimine			X		
Raevangla-Fotomuuseum (Raekoja tn 4/6) renoveerimine ja püsiekspositsiooni uuendamine		X	X	X	
Lastemuuseum Miiamilla (Koidula tn 21c) fassaadi remont ja ekspositsiooni uuendamine		X	X		
Tallinna Linnateatri arendusprojekt	Kokku	X	X	X	
sh IX kvartal riigieelarvest	RE	X	X	X	
IX kvartal linnaeelarvest	LE	X	X	X	
Suur-Sõjamäe tn 44d tootmiskompleksi rajamine linnaeelarvest	LE	X			
Mustpeade Maja investeeringud	LE	X	X	X	X
Pirita vaba aja keskuse ja Kose noorte keskuse hoonete fassaadide renoveerimine	LE	X			
Nõmme Kultuurikeskuse fassaadi renoveerimine	LE	X			
Tallinna Loomaaia tiigriorg	Kokku	X			
	sh LE	X			
Tallinna Loomaaia projekt "Pilvemets"	Kokku	X			
	sh LE	X			
	VR	X			
Tallinna Loomaaia investeeringud	LE	X	X	X	X
kiskjate hoone, antiloobi maja, lõvi ekspositsioon (vanade hoonete lammutamiseks ja uute ekspositsioonide projekteerimiseks ja ehitamiseks)			X	X	
töötajate hoone ehitus (töõruumide uuendamine)			X	X	
keskse perepuhkeala arendamine (vanade hoonete ja kitsaeadikute lammutus ja keskse nn superpuhkeala projekteerimine ja väljaehitus, s.h lasteala, välifitness, söögikoht)		X			
vooluvee-elustiku ekspositsiooni projekteerimine ja ehitus (vooluvee-elustiku ekspositsioon)			X	X	
Ehitajate tee parkla (parkimisvõimaluste laiendamine)				X	
uus laohoone (viilhall)		X	X		
söödaköök			X	X	
troopikamaja kommunikatsioonide renoveerimine		X	X		
majandustee					X
Tallinna Botaanikaia investeeringud	Kokku	X	X	X	
külaliste parkla (parkimisvõimaluste laiendamine)	LE	X	X		
väliõppeklassi väljaehitamine	LE			X	
vetesüsteemi rekonstrueerimine	LE	X	X		
väliekspositsiooni rekonstrueerimine (alpinaarium, rosaarium, salikaarium)	LE	X	X	X	
kompostimisväljaku rajamine	LE		X		

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
administratiivhoone korrastamine, sh talveaia külastuskeskuseks kohandamine	LE	X	X		
majandushoone ehitamine	LE	X			
kasvuhoonete tehnilise ekspertiisi koostamine ja projekteerimine	LE			X	
G. Otsa, K. Pätsi, J. Krossi ja S. Dovlatovi mälestusmärkide rajamine	LE	X	X		
Muinsuskaitsealased investeeringud	LE	X	X	X	X
sh Toompea tugimüüri korrastamine		X	X	X	X
linnamüüri korrastamine ja kujundamine		X	X	X	X
Pirita kloostrivaremete korrastamine		X	X	X	X
Skoone bastioni korrastamine	LE	X	X	X	
Dominiiklaste kloostri kompleksi renoveerimine	LE	X			
Lauluväljaku investeeringud (SA Tallinna Lauluväljak)	LE	X	X	X	
Muud kultuurivaldkonna asutuste remonttööd ja soetused	LE	X	X	X	X
Sport ja vaba aeg	Kokku				
Kadrioru Staadioni renoveerimine ja juurdeehitus	LE	X	X	X	
Tondiraba jäähalli valgustus	LE	X			
Välibasseini rajamine	LE	X			
Pneumohall Punane tn 69 staadionile	LE	X			
Pirita velodroomi rekonstrueerimisprojekt	LE		X		
Sõle Spordikeskuse laiendamine	LE		X	X	
Rulapargi projekteerimine ja rajamine Charlottenthal parki	LE	X			
Terviseradade laiendamine ja hooldusremont	LE	X	X	X	X
Muud spordiasutuste remonttööd ja soetused	LE	X	X	X	X
Lasnamäe Spordikompleks / Tallinna Pae Gümnaasiumi spordihoone	LE		X	X	X
Tallinna Spordihalli tervikrenoveerimine	LE	X	X		
Kalevi staadioni investeeringud	LE	X			
Sotsiaalhoolekanne ja tervishoid	Kokku				
Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Mai tn 23 hoone renoveerimine	LE	X			
Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Pae tn 19/1 uus hoone	LE				X
Tallinna Vaimse Tervise Keskuse Hooldekodu tee 2/2 hoone	LE				X
Käo Tugikeskuse Käo tn 53 (lastekeskus) hoone	LE	X	X		
Lasnamäe Sotsiaalkeskuse investeeringud (uus hoone)	LE	X			
Iru Hooldekodu õendusliku projektoerimine ja ehitamine	LE	X			
Tallinna Lastekodu imikute ja erivajadustega laste maja (Sõpruse pst 248)	LE	X			
Tallinna Laste Turvakeskusele (Ehitajate tee 150c) hoone renoveerimine			X		
Tallinna Tugikeskuse Juks vana korpuse remont ja uus korpus	LE	X	X		
Sotsiaalmajutusüksuste rajamine ja soetused	LE	X	X	X	
sh Punane tn 48a		X	X	X	
Tallinna Haigla (sh Lasnamäe Tervisekeskuse) projekteerimine ja ehitus	LE	X	X	X	X
Tallinna Perekeskuse (Asula tn 11) hoone renoveerimine	LE		X	X	
Muud sotsiaalvaldkonna asutuste remonttööd ja soetused (STA ja linnaosad)	LE	X	X	X	X
Tallinna Kiirabi investeeringud, sh meditsiinivarustuse soetamine	Kokku	X			
	OT	X			
	LE	X			
Linna asutuste ligipäätavuse parendamine	LE	X	X	X	X
Linnamajandus	Kokku				
Põhja-Tallinna linnaosa põlvkondade maja (Kari tn 13), sh Tallinna Kopli Huvikooli uued ruumid	LE	X			
Lasnamäe põlvkondade maja (Punane tn 17)	LE	X	X	X	

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Munitsipaallemute projekteerimine, ehitamine ja sisustamine, sh:	Kokku	X	X	X	
	LE	X	X	X	
Tammaare tee 135		X	X	X	
Tallinna Linnahalli rekonstrueerimine	Kokku	X	X	X	
	LE	X	X	X	
	RE		X	X	
Kahe sotsiaalmaja ehitamine (Vasara tn)	LE	X	X	X	
Ühiselamu tüüpi hoonete renoveerimine	LE				X
sh Akadeemia tee 32					X
Akadeemia tee 34					X
Ed. Vilde tee 94					X
Katleri tn 6					X
Muhu tn 9					X
Paasiku tn 7					X
Kivila tn 3a					X
Varraku tn 14b parkimismaja	LE				X
Turgude arendamine	LE	X			
Muud linnamajanduse valdkonna asutuste remonttööd ja soetused	LE	X	X	X	X
Linna tugiteenused	Kokku				
Haabersti Linnaosa Valitsuse uue haldushoone projekteerimine	LE			X	
Linna uue haldushoone projekteerimine, ehitamine ja sisustamine	LE		X	X	X
Tallinna kinnisvararegistri arendamine	LE	X	X	X	
Tallinna Linnaarhiivi remonttööd ja soetused	LE	X	X	X	
Tallinna Linnavolikogu Kantselei remonttööd ja soetused	LE	X			
Ametiasutuste administratiivhoonete investeeringud	LE	X	X	X	X
Linnatransport	Kokku				
Ühistranspordipeatustesse reaalajainfotabloode paigaldamine	LE	X	X	X	X
Ootekodade soetamine ja paigaldamine	LE	X	X	X	X
Uute trammide soetamine (Tallinna Linnatranspordi AS)		X	X	X	X
	LE	X	X	X	X
	VR		X	X	X
Koolibusside projekt (Tallinna Linnatranspordi AS)	LE	X			
Patarei sadama trapp reisijatele	LE	X			
Aegna sadama süvendustööd	LE	X			
Teed ja tänavad	Kokku				
<u>Teede kapitalremont ja rekonstrueerimine</u>	<u>Kokku</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
<u>sellest LE</u>		<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	
<u>Tähtsamad objektid</u>	<u>Kokku</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	
sh LE	LE	X	X	X	
VR	VR	X	X	X	
Rävala puiestee ühistranspordi läbimurre	Kokku	X	X	X	
sh LE	LE	X	X	X	
VR	VR	X	X	X	
Mustakivi tee läbimurre	LE	X	X	X	
Peterburi tee projekt	LE	X	X	X	
Jõe tn, Pronksi tn, Liivalaia tn, Suur-Ameerika tn ja Endla tn (lõigus Suur-Ameerika tn/Luise tn ristmik kuni Taksopargi ristmik) rekonstrueerimine	LE	X	X	X	X
Nõmme ristmik	LE				X
Ülemiste terminali ja Vanasadama vaheline trammitee	LE		X	X	X
<u>Muud objektid</u>	<u>Kokku</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
sh LE	LE	X	X	X	X
RE	RE	X	X	X	X

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
sillad ja viaduktid		X	X	X	X
kvartalisised teed ja kõnniteed		X	X	X	X
<u>Rattastrateegia elluviimine</u>		<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>	<u>X</u>
<u>Tähtsamad objektid</u>	<u>Kokku</u>	<u>X</u>			
	sh LE	X			
	VR	X			
Filtri teed Kadrioruga ja Ülemiste ühisterminaliga ühendav kergliiklustee	Kokku	X			
	sh LE	X			
	VR	X			
Vana-Kalamaja tänava rekonstrueerimine	Kokku	X	X		
	sh LE	X	X		
	VR	X	X		
Lasnamäe rattatee ühendus kesklinnaga	LE	X		X	
<u>Muud objektid</u>	LE	X	X	X	X
Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala terviseraja II etapi rajamine		X			
muud objektid		X	X	X	X
raudteelused käigutunnelid (Endla tn, Paldiski mnt, Pääsküla raudteejaam, Kotka tn ja Tehnika tn vahel)		X	X	X	X
Kaubamaja tunneli 3 lifti	LE	X			
Põhitänavate välisvalgustuse rekonstrueerimise I etapp (sh Mustamäe)	Kokku	X			
	sh LE	X			
	VR				
Põhitänavate välisvalgustuse rekonstrueerimise II etapp	Kokku	X	X		
	sh LE	X	X		
	VR	X	X		
Tänavavalgustuse ehitamine ja renoveerimine	LE	X	X	X	X
sh tänavavalgustuse (sh lasteaedade territooriumid) ehitamine ja renoveerimine		X	X	X	X
programm "Turvaline ülekäigurada"		X	X	X	X
LED valgustite paigaldamine		X	X	X	X
muud					
Tallinna ringraudtee	LE	X	X	X	X
	LE				
Projekt "LUCIA - säästlike ja tarkade valgustuslahenduste rakendamise edendamine"	Kokku	X			
	sh LE	X			
	VR	X			
Fooriobjektide rajamine	LE	X	X	X	X
Suurtüki tn trammi ülesõidu liikluslahendus		X			
Akadeemia tee - Järveotsa tee		X			
Laki tn - Kadaka tee			X		
Siili tn - Sõpruse pst			X		
Alevi tn - Pärnu mnt, Alevi tn - Tondi tn				X	
Vineeri tn - Vana-Lõuna tn				X	
Madala tn - Pelguranna tn				X	
muud objektid		X			X
Liiklusloendusandurite paigaldamise projekteerimine	LE	X			
Liikluskorraldusvahendite (elektroonilised liiklusrääd, foorikontrollerid, fooripead, liiklusjärelvalve seadmed) ja kandurite uuendamine	LE	X	X	X	
Projekt Pargi ja Reisi	LE	X			
Üleminek LED-fooridele	LE	X			
Tehnovõrgud	Kokku				
Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni ehitus, sh endiste peremehetute torustike rekonstrueerimine	LE	X	X	X	X

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Kanaliseerimiskava II etapp	LE	X	X	X	X
Kalevi staadioni reoveekollektori ümbertõstmise	LE	X			
Ühisvoolsete kanalisatsioonisüsteemide lahkvoolseks viimine			X	X	X
Heakord	Kokku				
Kadrioru Pargi investeringud kokku	Kokku	X	X	X	
tarbeaed/ürdiaed	LE		X	X	
alumine aed	LE	X	X	X	
pargiteede korrastamine	LE	X	X	X	
majandushoone (L. Koidula tn 34a)	LE	X	X		
projekteerimine, ehitamine, sisustamine					
Teatri väljaku rekonstrueerimine	LE		X		
Pargid ja rohealad	LE	X	X	X	X
Löwenruh pargi rekonstrueerimine		X	X		
Männipargi korrastamine		X			
Poolamäe-Tiigiveski pargiansambli rekonstrueerimine		X	X		
Kopli kasepargi korrastamine		X			
Kakumäe ranna laulukaar, lava ja väljak		X			
Tondiraba pargi rajamine		X			
Õismäe tiigiala ja purskkaevu renoveerimine		X			
Harku järve rannaala korrastamine		X			
Süsta pargi korrastamine		X			
Lindakivi puhkeala korrastamine		X			
Paevälja roheala korrastamine		X			
Pae pargi korrastamine			X		
Juudi kalmistupark		X			
Rannavärava haljak					X
Lindamägi					X
Tornide väljak					X
Hirvepark					X
Toompark					X
Pääsküla raba laudteede ja sildade rekonstrueerimine		X			
Kakumäe-Tabasalu laudtee projekteerimiseks vajalikud uuringud jaotamata		X		X	X
Mänguväljakud ja treeninguelemendid	LE	X	X	X	X
Ümera tn 21b (Seli mets) peremänguväljaku ehitus		X			
Lastekodu tn 32 mänguväljaku rekonstrueerimine		X			
Järveotsa tee 15a koguperemänguväljak		X			
Räägu pargi mänguväljaku rekonstrueerimine		X			
Koidu pargi mänguväljaku laiendus		X			
Põhja-Tallinnas Vana-Kalamaja tn 15 ja Karjamaa pargi (Karjamaa tn 3) mänguväljaku rekonstrueerimine ning Angerja tn 3a kinnistule mänguväljaku projekteerimine		X			
Tornide väljaku mänguväljaku rekonstrueerimine		X			
Piritall Kose pargi (Rahvakooli tee 3) ja Merivälja pargi mänguväljaku rekonstrueerimine ning Aianduse tee 70a ja Lehise tn 4a mänguväljaku projekteerimine		X			
Õismäe tee 22a peremänguväljaku rekonstrueerimine			X		
Mooni tn 30d (Cederhelmi park) mänguväljaku rekonstrueerimine			X		
Hirvepargi mänguväljaku rekonstrueerimine				X	
Kesklinnas 4 mänguväljaku rekonstrueerimine				X	
Vabaduse pargi koguperemänguväljak		X			
Päikese pst T3 mänguväljaku rekonstrueerimine jt Nõmme mänguväljakud		X			
Pirita tee märguala laiendamine jaotamata		X		X	X

Objekti ja projekti nimetus	Katte- allikas*	2021	2022	2023	2024
Koerte jalutus- ja treeninguväljakute rajamine ja rekonstrueerimine	LE	X	X	X	X
koerte jalutusväljakute rekonstrueerimine (Tiigiveski, Toompark, Astangu, Sõpruse, Tildri, Tondimõisa, Liikuri)		X			
Piritale koerte jalutusväljaku ehitus (Võsa tee 26)		X			
Pelguranna asumisse uue haljasala ehitus (koerte jalutusväljak, koerte ujutuskohd ja laste mänguväljakud)			X	X	
Ehitajate tee 152 koerte jalutusväljaku ehitus				X	
Mustakivi tee 10 koerte jalutusväljak jaotamata		X			X
Kalmistute investeeringud	LE	X	X	X	X
kalmistute piirete rajamine ja korrastamine		X	X	X	X
Liiva kalmistu piirdeaia korrastamine		X	X	X	
Rahumäe kalmistu piirdeaia rekonstrueerimine			X	X	
Siselinna kalmistu piirdeaia rekonstrueerimine		X	X		
Liiva kalmistu urnimüüri rajamine			X		
Liiva kalmistu halduskeskuse ühendamine linna kanalisatsiooniga		X			
Liiva kalmistu uue kesktee rajamine Viljandi maanteelt			X		
Siselinna kalmistu kolumbaariumi ehitamine		X	X		
Rahumäe kalmistu teenindushoone projekteerimine ja ehitamine		X	X	X	
Liiva kalmistu uue halduskeskuse ideekonkurss ja projekteerimine			X		
Linnamööbli soetamine (prügikastid, pingid jm)	LE	X	X	X	X
Maarjamäe memoriaali korrastamine	LE	X	X	X	X
Välikäimlate soetus	LE		X		
Pildistamistausta soetamine	LE	X			
Järveotsa promenaad, turg ning näituste ala	LE	X			
Aegna Loodusmaja uue nullenergiahoone projekteerimine, ehitamine ning sisustamine	LE			X	
Ringmajanduskeskuste ehitamine ja soetused	Kokku	X	X		
sh uute ringmajanduskeskuste rajamine (Punane tn)	LE	X	X		
suletud ohtlike jäätmete kogumispunktide asendamiseks mobiilse kogumispunkti soetamine	LE	X			
muud	LE	X	X		
Keskkonnakaitse	Kokku				
Rohelinnad - GoGreenRoutes	VR	X	X		
Projekt "CoastNet LIFE - rannikuelupaikade taastamine"	Kokku	X			
sh	LE	X			
	VR	X			
Linnaplaneerimine	Kokku				
Geoinfosüsteemide arendamine ja soetused	LE		X	X	X

Järgnevatel aastatel kavandatakse suuremad investeerimisobjektid on valdkondade kaupa alljärgnevat:

Hariduse valdkonnas jätkub koolivõrgu korrastamine ja selle raames koolihoonete tervikrenoveerimine. Lõpetatakse Tallinna Arte Gümnaasiumi, Lasnamäe Põhikooli, Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi, Tallinna Muusikakooli ja Mustamäe Laste Loomingu Maja rekonstrueerimistööd. Valmib Tallinna Nõmme Gümnaasiumi spordihoone ja Vilde tee 120 staadion. Seoses õpilaste arvu kasvuga laiendatakse Tallinna Merivälja Kooli ja Pirita Majandusgümnaasiumi koolihooneid täiendavate korruste juurdeehitusega. Planeeritakse ka Tallinna Heleni Kooli ehitustöid. Valmivad Jakob Westholmi Gümnaasiumi ja Tallinna Reaalkooli juurdeehitused ja Tallinna Nõmme Gümnaasiumi põhikooli hoone (Hiiu Kool), Kivimäe Põhikooli

ning Nõmme Põhikooli (Raudtee tn 68) ning Tallinna Kunstikooli tervikrenoveerimised. Tallinna Huvikeskus „Kullo“ saab olemasoleva amortiseerunud ehitise asemele uue hoone suure saaliga kontserttegevuseks. Kavas on Sõle tn 40 hoone rekonstrueerimine munitsipaalüldhariduskooliks ja Tartu mnt 23 hoone korrastamine Tallinna 21. Koolile õppetegevuse läbi viimiseks. Planeeritud on alustada Pikaliiva asumisse Haaberstis uue munitsipaalüldhariduskooli ehitamist. Lasteaedade korrastamisel lähtutakse eesmärgist, et kõik Tallinna lasteaiad vastaksid aastal 2030 kehtima hakkavatele uutele nõuetele. Esimestena valmivad Lasteaia Laagna Rukkilill, Tallinna Järveotsa Lasteaia, Tallinna Liivamäe Lasteaia ja Tallinna Lasteaia Rabarüblük renoveerimistööd. Ehitustööd algavad Tallinna Vindi Lasteaias, Tallinna Rõõmupesa Lasteaias ja Lasteaias Maasikas.

Kultuuri valdkonnas jätkub Tallinna Linnateatri, Tallinna Botaanikaaias ja Tallinna Loomaaia arendamine. Ehitatakse välja Tallinna Linnateatri kvartal vanalinnas koos Põrgulava laiendusega. Tallinna Botaanikaaias on kavas suuremahulised rekonstrueerimis- ja arendustööd: rendilepingu alusel kasutuses olnud ja praeguseks väga halvasti seisukorras majandushoone asemele uue hoone ehitamine, remonti vajava haldushoone ümberehitamine külustuskeskuseks, samuti väliekspositsioonide (alpinaarium, rosaarium, salikaarium) ja tiikide rekonstrueerimine. Tallinna Loomaaia jätkub välisrahastuse toel uue ekspositsiooniala Pilvemets arendamine ning rajatakse tiigri uus kodu tiigriorg. Samuti alustatakse kiskjate hoone, antiloobi maja, uue lõviekspositsiooni ja vooluvee-elustiku ekspositsiooni rajamist ning külustajatele mõeldud puhkeala laiendamist. Restaureeritakse Tallinna Kirjanduskeskuse Tammsaare majamuuseum ja Vilde majamuuseum. Renoveeritakse Tallinna Linnamuuseumi Vene muuseum. Värskendatakse Lastemuuseumis Miiamilla püsiekspositsiooni ja renoveeritakse fassaad. Raevangla-Fotomuuseumi täisrenoveerimiseks tehakse eelprojekt. Koostatakse Kiek in de Köki kindlustusmuuseumi kujunduskontseptsioon ja infograafika projekt, millega viiakse lõpule Kiek in de Köki Tallinna lõunapoolsete linnakindlustuste sidumine terviklikuks ja atraktiivseks muuseumikompleksiks. Jätkatakse nelja tuntud riigi- ja kultuuritegelase – G. Ots, K. Päts, J. Kross ja S. Dovlatov – mälestusmärkide rajamisega. Lisaks traditsioonilistele muinsuskaitsealastele investeeringutele korrastatakse Skoone bastion ja renoveeritakse Dominiiklaste kloostri kompleks. Tallinna Keskraamatukogus vahetatakse kaasaegse elektribussi vastu välja tänane raamatukogubuss, mis on sõitnud oma marsruudil juba alates 2008. aastast. Jätkatakse raadiolaineid kasutava tehnoloogia ehk raadiosagedustuvastuse RFID tehnoloogial põhineva iseteenindusliku raamatute laenutus- ja tagastussüsteemi hankega. Korrastatakse Tallinna Keskraamatukogu peahoone Estonia pst 8, Pirita vaba aja keskuse ja Kose noortekeskuse ning Nõmme Kultuurikeskuse hoonete fassaadid. Jätkatakse Mustpeade Maja restaureerimistöödega ja Vene Kultuurikeskuse renoveerimisega. Toetatakse Sihtasutust Tallinna Lauluväljak külustuskeskuse I etapi rajamiseks, mille eesmärgiks on tutvustada Lauluväljaku ja laulupidude ajalugu. Kavandatakse ka osalemist Filmilinnaku rajamises Paljassaare tee 17 kinnistule.

Spordi- ja vaba aja valdkonnas jätkub 1996. aastal avatud Tallinna Spordihalli kergejõustikuhalli tervikrenoveerimine, samuti annab Tallinna linn koos riigiga panuse Kalevi staadioni rekonstrueerimisse. Valmivad Kadrioru staadioni kergejõustiku harjutusväljaku renoveerimistööd ja alustatakse staadioni peaväljaku renoveerimistöödega. Alustatakse Lasnamäe Spordikompleksi uue hoone ja staadioni abihoonete rajamist. Täiendatakse Tondiraba Spordikeskuse peareeni valgustust tagamaks vajalikud nõuded rahvusvaheliste teleülekannete läbiviimiseks. Rajatakse välibassein Pirita jõe ääres. Rajatakse jalgpallihall Punane tn 69 staadionile ja rulapark Charlottenthal parki Kristiine linnaosas. Laiendatakse linna terviseradu ja hooldatakse olemasolevaid. Lisaks on strateegiaperioodil kavas alustada Pirita velodroomi rekonstrueerimisprojekti koostamisega. Alustatakse Sõle spordikeskuse juurdeehituse projekteerimisega, et suurendada riietus- ja pesuruumide arvu ning laiendada klienditeenindusalasid.

Sotsiaalhoolekande ja tervishoiu valdkonnas jätkatakse uue Tallinna Haigla ehitust ettevalmistustavate projekteerimistöödega. Haigla projekti elluviimine sõltub kaasfinantseerimise läbirääkimistest riigiga ja Euroopa Liidu struktuurifondide kasutamise võimalusest. 2021. aasta lõpuks valmib Iru Hooldekodu kompleksi uue korpusena õenduskodu, samuti lõpetatakse renoveerimine Mustamäel asuva Tallinna Lastekodu imikute ja puuetega laste majas (Sõpruse pst

248) ning Tallinna Vaimse Tervise Keskuse (Mai tn 23) hoones. Uute objektidena alustatakse järgmisel aastal Lasnamäe Sotsiaalkeskuse uue hoone ehitamist, Käo Tugikeskuse lastekeskuse (Käo tn 53) hoone renoveerimist ning Tallinna Tugikeskus Juks vana korpuse remondi ja uue korpuse projekteerimis- ning ehitustöödega. Ühtlasi projekteeritakse uus sotsiaalmajutusüksus aadressil Punane tn 48a. Lähiaastatel on kavas ka Tallinna Perekeskuse (Asula tn 11) hoone ja Tallinna Laste Turvakeskuse Ehitajate tee 150c hoone renoveerimine ning Tallinna Vaimse Tervise Keskuse (Pae tn 19/1) uue hoone ehitamine.

Linnamajanduse ja linnaplaneerimise valdkonnas jätkuvad ettevalmistavad tegevused Tallinna Linnahalli projekti elluviimiseks. Endise Mustamäe linnaosa valitsuse hoone asemele aadressil Tammsaare tee 135 ehitatakse sotsiaalmaja, samuti ehitatakse 2 sotsiaalmaja Vasara tänavale. Valmivad Põhja-Tallinna linnaosa põlvkondade maja aadressil Kari tn 13 ning Lasnamäe põlvkondade maja aadressil Punane tn 17. Alustatakse ühiselamu tüüpi hoonete suuremamahulise renoveerimise ettevalmistustöödega. Renoveerimist vajavad Akadeemia tee 32 ja 34, Ed. Vilde tee 94, Katleri tn 6, Muhu tn 9, Paasiku tn 7 ja Kivila tn 3a ühiselamu tüüpi hooned. Kavas on renoveerida linna ametiasutuste administratiivhooneid ning kaaluda ka linna uue haldushoone ehitamise võimalusi. Linnaplaneerimise paremaks korraldamiseks jätkub geoinfosüsteemide arendamine.

Linnatranspordi valdkonnas on eelarvestrateegia perioodil kavas investeerida peamiselt ühistranspordi kasutusmugavuse ja keskkonnasäästlikkuse parendamisse. Saastekvootide meetme toel planeeritakse uuendada ühistranspordi veeremit, soetades sealhulgas uusi tramme, ning viiakse lõpule üleminek gaasibussidele, investeerides nii vajalikku taristusse kui ka veeremisse. Samuti jätkatakse ootekodade ja reaalajainfotabloode paigaldamist ühissõidukipeatustesse.

Heakorra ja keskkonnakaitse valdkonnas jätkub rohelise pealinna programmi raames linna rohevõrgustiku arendamine, linna parkide, randade ja haljasalade korrastamine, mänguväljakute rajamine ja uuendamine, uue tänavainventari ja välitualettide paigaldamine. Rekonstrueerimistööd on muu hulgas kavas Teatri väljakul, Kadrioru pargis, Kopli kasepargis, Lindakivi puhkealal, Männipargis, sh rekonstrueeritakse sealne peremänguväljak. Rajatakse Tondiraba park ning korrastatakse Maarjamäe memoriaal ja Harku järve rannaala. Uute mänguväljakute rajamisel ning olemasolevate korrastamisel rajatakse senisest enam erivajadustega lastele sobivaid atraktsioone. Jätkuvad investeeringud Kadrioru parki, sh uue majandushoone ehitamine, samuti tarbe- ja ürdiaia rajamine ning alumise aia korrastamine. Planeeritud on investeeringuid Tallinna kalmistutele, sh Rahumäe kalmistu teenindushoone ning Siselinna kalmistu kolumbaarium, samuti jätkatakse kalmistute piirete, teede, vee- ja kanalisatsioonitrasside ning muu taristu rajamise ja korrastamisega. Jätkatakse ka ringmajanduskeskuste projekteerimist ja ehitamist, sh Mustjõe tn ja Punane tn, nende varustamist multiliftkonteinerite ja muu vajaliku inventariga. Jätkatakse välisrahastusega projekte GoGreenRoutes ja CoastNet LIFE, millest esimese eesmärk on leevendada linnaliiklusest tulenevaid negatiivseid keskkonnamõjusid ja teisel suurendada mereranniku elurikkust.

Teede ja tänavate valdkonnas on tähtsamate objektide hulgas Rävalla puiestee ühistranspordi läbimurde ja Mustakivi tee läbimurde rajamine, samuti Peterburi tee ning Liivalaia tn, Suur-Ameerika tn ja Endla tn (lõigus Suur-Ameerika tn/Luise tn ristmik kuni Taksopargi ristmik) rekonstrueerimine. Tehakse ettevalmistusi välisrahastuse toel Ülemiste terminali ja Vanasadama vahelise trammitee rajamiseks. Koostöös riigi ja naaberomavalitsusetega osaletakse Tallinna väikse ringtee ja Tallinna ringraudtee projekteerimises. Senisest enam suunatakse investeeringuid kvartalisest teede seisukorra parendamisse. Jätkub Tallinna rattastrateegia rakendamine, mille käigus rajatakse kergliiklusteid nii teede ja tänavate rekonstrueerimise käigus kui valmivad ka uued eraldiseisvad kergliiklusteed, sh Filtri teed Kadrioru ja Ülemiste ühisterminaliga ühendav kergliiklustee, Vana-Kalamaja tänava rekonstrueerimise käigus valmiv kergliiklustee, Lasnamäe rattatee ühendus kesklinnaga, Pärnu mnt – Viljandi mnt kergliiklustee ja Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala terviseraja II etapp. Kergliikluse ohutumaks muutmiseks on strateegia perioodil kavas alustada raudteealuste käigutunnelite rajamisega Endla tänavale, Paldiski maanteele, Pääsküla raudteejaama ning Kotka ja Tehnika tn piirkonda. Kavas on välisrahastuse toel edendada tänavavalgustuses säästlike ja tarkade valgustuslahenduste rakendamist, arendada ja kasutusele võtta päikeseelektrit tootvaid teekatendeid ning ellu viia põhitänavate välisvalgustuse

rekonstrueerimise I ja II etapp, samuti suunatakse senisest enam vahendeid lasteaedade välisvalgustuse parendamisse.

Eelarvestrateegias on kavandatud arvestuslikud ehitusmahud vastavas valdkonnas. Tegelikud ehitusmahud ning objektide valmimine sõltuvad konkreetsete objektide projekteerimisest, hangete läbiviimisest ja nende tulemustest ning linna tulubaasi kujunemisest.

Tiit Terik
Tallinna Linnavolikogu esimees